

2026./2027.

ALFA

Povijest

NOVI
UDŽBENIK
za 2. razred
četverogodišnje
srednje strukovne
škole

Sat Povijesti

2

IVAN BRIGOVIĆ
ŽELJKO HOLJEVAC
TOMISLAV ŠARLIJA

Udžbenik iz Povijesti za drugi razred
četverogodišnjih strukovnih škola

Sat Povijesti 2

Sadržaj

5

UVOD

6

PRILAGODBA NASTAVNIH MATERIJALA
KURIKULSKIM ZAHTJEVIMA

8

PODRŠKA ZA
IZVRSNOST UČITELJA

10

POVIJEST ZA DRUGI RAZRED ČETVEROGODIŠNJIH
STRUKOVNIH ŠKOLA:

Sat Povijesti 2

Metodička struktura tematske cjeline	12
Organizacija nastavnih jedinica unutar tematske cjeline	14
Radna bilježnica <i>Sat Povijesti 2</i>	16
Metodička podrška za udžbenik <i>Sat Povijesti 2</i>	17
Digitalni udžbenik na mozaBooku	18
Školski povijesni atlas	19
Prikaz udžbeničke jedinice	20
Prikaz radne bilježnice	32

40

MOZABOOK

42

ALFA KABINET

46

ALFA EDUKACIJE

48

EDUBLOG

50

ZAŠTO ALFA?

52

INFORMACIJE
I ODGOVORI

54

KONTAKTI

Uvod

Poštovani nastavnici,

pred vama je detaljan pregled novog udžbenika i cjelovite metodičke podrške koja ga prati. Svjesni smo da srednjoškolsko strukovno obrazovanje nosi specifičnu odgovornost – razvoj stručnih kompetencija, pripremu mladih za tržište rada, ali i za nastavak akademskog obrazovanja. Upravo je zato naša uloga osigurati vam alate koji te visoke ciljeve čine ostvarivima u svakodnevnoj praksi.

U katalogu donosimo i pregled šire podrške koja dolazi uz udžbenik. Uz onu metodičku na **Alfa Kabinetu**, dio su podrške i redovita stručna *online* usavršavanja – **Alfa edukacije** kojima je cilj prikaz metodičko-pedagoškog rada i praćenje aktualnih tema u struci. Skrećemo vam pozornost i na digitalne udžbenike na platformi **mozaBook**, kojoj kao korisnik Alfinih udžbenika imate besplatni pristup. Platforma nudi neograničene prilike za interaktivnu nastavu, vizualizaciju složenih procesa i inovativan pristup strukovnim sadržajima.

Vjerujemo da se prava vrijednost udžbenika najbolje vidi u njegovoj primjeni. Pa kako biste u potpunosti stekli uvid u širinu materijala i usluga koje nudimo, **pozivamo vas da dogovorite prezentaciju uživo s našim stručnim suradnikom**. On će vam izložiti sve sastavnice naše podrške i dočarati iskustvo korisnika Alfa udžbenika.

Naša je misija podržati vašu autonomiju jer izvrsnost u radu proizlazi upravo iz nje. Kontinuirano razvijamo materijale koji vam omogućuju slobodu u poučavanju, uz sigurnost koju pružaju vrhunska priprema i podrška.

Ako ste već naš korisnik, vjerujemo da smo opravdali vaš izbor i nadamo se daljnjoj suradnji. Ako tek birate – dobro došli u Alfa-tim!

Želimo vam mnogo uspjeha u radu!

Vaša Alfa

Prilagodba nastavnih materijala kurikulskim zahtjevima

Udžbenici su izrađeni kao cjeloviti nastavni izvori koji u potpunosti zadovoljavaju udžbenički standard i zahtjeve kurikula. Zbog metodičke slojevitosti i različitog opsega odgojno-obrazovnih ishoda unutar pojedinih sektora i smjerova udžbenici su oblikovani tako da omogućuju visoku razinu didaktičke prilagodbe. Struktura udžbenika pruža nastavniku autonomiju u izboru i organizaciji nastavnog sadržaja.

Podrška za izvrsnost nastavnika

Kontaktirajte sa stručnim suradnikom za svoju županiju i dogovorite prezentaciju udžbeničkog kompleta i cjelovite metodičke podrške ili postavite upit.

Lobel Dedić	098/9832-209	regionalni voditelj	Grad Zagreb	lobel.dedic@alfa.hr
Matea Puđak	095/3426-478	stručni suradnik – promotor	Grad Zagreb, Zagrebačka	matea.pudak@alfa.hr
Domagoj Dedić	098/9832-206	regionalni voditelj	Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska	domagoj.dedic@alfa.hr
Maja Weber	091/6030-581	stručna suradnica – promotorica	Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska	maja.weber@alfa.hr
Robert Martin	098/9832-208	regionalni voditelj	Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska	robert.martin@alfa.hr
Sanja Šaravanja	091/3456-224	stručna suradnica – promotorica	Brodsko-posavska	sanja.saravanja@alfa.hr
Igor Šaravanja	099/3292-362	stručni suradnik – promotor	Brodsko-posavska	igor.saravanja@alfa.hr
Stjepan Josipović	091/3456-201	stručni suradnik – promotor	Požeško-slavonska	stjepan.josipovic@alfa.hr
Ivan Rakarić	098/9832-214	stručni suradnik – promotor	Sisačko-moslavačka	ivan.rakaric@alfa.hr
Sandra Findrik	091/3456-014	stručna suradnica – promotorica	Sisačko-moslavačka	sandra.findrik@alfa.hr
Damir Filipović	099/3118-412	regionalni voditelj	Koprivničko-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska, Virovitičko-podravska, Varaždinska	damir.filipovic@alfa.hr
Diane Georgine Kovač	099/3292-345	stručna suradnica – promotorica	Koprivničko-križevačka, Virovitičko-podravska	diane.kovac@alfa.hr
Ivana Baranić	091/6181-892	stručna suradnica – promotorica	Koprivničko-križevačka	ivana.baranic@alfa.hr
Ivana Pirin	099/7878-207	stručna suradnica – promotorica	Bjelovarsko-bilogorska	ivana.pirin@alfa.hr
Robina Poljak	099/3292-361	stručna suradnica – promotorica	Varaždinska	robina.poljak@alfa.hr
Petra Markulin	098/9832-217	regionalna voditeljica	Krapinsko-zagorska	petra.markulin@alfa.hr
Margareta Hudiček	099/3292-344	stručna suradnica – promotorica	Međimurska	margareta.hudicek@alfa.hr
Mirela Puček	091/3456-227	stručna suradnica – promotorica	Varaždinska, Međimurska	mirela.pucek@alfa.hr

Iva Šaronja	091 3456-222	stručna suradnica – promotorica	Krapinsko-zagorska	iva.saronja@alfa.hr
Bojana Meandžija	098/210-909	regionalna voditeljica	Karlovačka	bojana.meandzija@alfa.hr
Anamarija Šebalj	099/3292-349	stručna suradnica – promotorica	Ličko senjska	anamarija.sebalj@alfa.hr
Dina Lukač	099/3292-356	stručna suradnica – promotorica	Karlovačka	dina.lukac@alfa.hr
Ana Linić Faraguna	091/3456-210	regionalna voditeljica	Primorsko-goranska	ana.linic@alfa.hr
Zvonimir Fogas	099/3292-352	stručni suradnik – promotor	Primorsko-goranska	zvonimir.fogas@alfa.hr
Noa Maričić	091/3456032	stručni suradnik – promotor	Primorsko-goranska	noa.maricic@alfa.hr
Patrik Zubaj	091/3456-205	stručni suradnik – promotor	Istarska	patrik.zubaj@alfa.hr
Vedrana Bjedov	098/352-556	stručna suradnica – promotorica	Istarska	vedrana.bjedov@alfa.hr
Jelena Špar	098/266-236	regionalna voditeljica	Splitsko-dalmatinska	jelena.spar@alfa.hr
Zorana Vrcić Slišковиć	091/3456-215	stručni suradnik – promotor	Šibensko-kninska	zorana.vrcic.sliskovic@alfa.hr
Luka Majčica	099/2182-535	stručni suradnik – promotor	Dubrovačko-neretvanska	luka.majcica@alfa.hr
Marijana Žuvela	099/3647-403	stručna suradnica – promotorica	Dubrovačko-neretvanska	marijana.zuvela@alfa.hr
Antonia Bulj	099/3113-885	stručna suradnica – promotorica	Splitsko-dalmatinska	antonia.bulj@alfa.hr
Mile Barić	099/3130-932	stručni suradnik – koordinator	Splitsko-dalmatinska	mile.baric@alfa.hr
Marina Dajak	099/3132-448	stručna suradnica – promotorica	Splitsko-dalmatinska	marina.dajak@alfa.hr
Ivana Šabić Biloderić	098/314-446	stručna suradnica – koordinatorica	Zadarska	ivana.sabic@alfa.hr
Nevia Dadić	099/3292-350	stručna suradnica – promotorica	Zadarska	nevia.dadic@alfa.hr
Vita Gobin	095/5275-481	stručna suradnica – promotorica	Zadarska	vita.gobin@alfa.hr

POVIJEST ZA DRUGI RAZRED ČETVEROGODIŠNJIH STRUKOVNIH ŠKOLA

Sat Povijesti 2

Autorski tim: Ivan Brigović, Željko Holjevac i Tomislav Šarlija

Udžbenik *Sat Povijesti 2* u potpunosti je usklađen s Kurikulom nastavnog predmeta Povijest za strukovne škole na razini 4.2. Sadržaj je kronološki i tematski strukturiran, od tematske cjeline *Hrvatska u doba oblikovanja nacija i nacionalnih država* do cjeline *Umjetnost, kultura, znanost i tehnološka dostignuća*, a obuhvaća i izborne teme propisane kurikulumom – poput *Iseljavanje Hrvata u prekomorske zemlje u 19. stoljeću*.

METODIČKA STRUKTURA SVAKOG POGLAVLJA

Svaka udžbenička cjelina započinje motivacijskim orijentiranjem gdje se **na lenti vremena i slikovnim sadržajem prikazuje tema** koja se obrađuje.

Nastavna jedinica započinje rubrikom **Prisjetimo se!** za ponavljanje sadržaja iz osnovne škole uz pomoć kratkih pitanja i natuknica.

Zatim slijedi **obrada gradiva** podijeljena na kraće, pregledne odjeljke radi lakšeg praćenja i snalaženja u gradivu.

Udžbenik uključuje i **Pojmovnik** koji učenicima služi za utvrđivanje i razumijevanje ključnih povijesnih pojmova, koji su u tekstu označeni posebnom bojom.

Udžbenik sustavno donosi **metodičke rubrike** koje potiču razumijevanje i analiziranje nastavnog sadržaja, debatu kao oblik argumentirane rasprave, analizu povijesnih izvora i tekstova, individualni rad ili rad u grupi/paru za projektne zadatke ili samostalne istraživačke radove, vještinu prezentiranja aktivnim i suradničkim učenjem te upotrebom IK tehnologije u nastavnom procesu.

Rubrika **Kroz povijest** obrađuje različite domene propisane kurikulumom.

ČITAMO PROŠLOST – namijenjeno radu s povijesnim izvorima i rješavanju analitičkih pitanja.

TUMAČIMO ZEMLJOVID – prostorna i vremenska analiza sadržaja uz povijesne zemljovide.

NAPRAVIMO SAŽETAK – rubrika za ponavljanje i refleksiju naučenog sadržaja na kraju nastavne teme.

VELIKI I MALI PROJEKTI – prijedlozi aktivnosti za vježbanje, argumentiranu raspravu i samostalni ili suradnički istraživački rad.

Cilj navedenih rubrika jest vrednovanje tijekom i na kraju nastavnog sata.

Iz recenzije Kristijana Lončarića, mag. hist.

Tekst je jezično jasan, razumljiv i primjeren uzrastu i obrazovnoj razini učenika, bez nepotrebnih opterećivanja činjenicama, a istodobno dovoljno sadržajan da omogućuje razumijevanje složenijih povijesnih procesa. Autori uspješno povezuju političku, društvenu, gospodarsku i kulturnu povijest, čime se potiče cjelovit povijesni pregled i razvoj povijesnog mišljenja kod učenika. **Posebno valja naglasiti da se u sadržaju ističe europski i nacionalni (hrvatski) kontekst, pri čemu se hrvatska povijest jasno uklapa u šire europske i svjetske procese**, a što je u skladu s ciljevima nastavnog predmeta Povijest.

Iz recenzije Josipa Paulića, mag. hist.

U stručnom pogledu, udžbenik **Sat Povijesti 2** značajan je korak naprijed u grafičkoj organizaciji i konciznosti teksta nastavnih jedinica. **Mnogobrojni slikovni prikazi, karte, grafikoni te životopisi pojedinih znamenitih osoba iz hrvatske i svjetske povijesti u funkciji su sadržaja koji učenicima olakšavaju jednostavnije usvajanje gradiva te potiču razvoj vještina, povijesnog i kritičkog mišljenja i razvijanja interesa za određene važne trenutke hrvatske, europske i svjetske povijesti.**

Organizacija nastavnih jedinica unutar tematskih cjelina

Odgovorno-obrazovni ishodi propisani kurikulumom didaktički se ostvaruju sadržajima podijeljenima u dvije velike tematske cjeline:

1. HRVATSKA U DOBA OBLIKOVANJA NACIJA I NACIONALNIH DRŽAVA
2. HRVATSKA IZMEĐU DVAJU SVJETSKIH RATOVA

Unutar navedenih cjelina sadržaji su podijeljeni na 16 tematskih cjelina:

I: HRVATSKA U DOBA OBLIKOVANJA NACIJA I NACIONALNIH DRŽAVA

1. SVIJET I EUROPA U „DUGOM 19. STOLJEĆU“

(Što je „dugo 19. stoljeće“? / SAD – od kolonije do moćne sile / Doba europskih revolucija / Moderne države i nacije / Nove ideje i ideologije / Doba kolonijalizma i imperijalizma / Vojno-politički savezi)

2. UTJECAJ INDUSTRIJSKIH REVOLUCIJA NA PROIZVODNJU I PROMET U HRVATSKOJ

(Industrijsko doba – novi načini proizvodnje / Posljedice industrijske revolucije / Teškoće i poticaji u industrijalizaciji Hrvatske / Od žitne magistrale do prvih tvornica / Trgovina potiče gradnju cesta / Nove mogućnosti stižu željeznicom)

3. STANOVNIŠTVO, DEMOGRAFIJA I MIGRACIJE

(Struktura hrvatskog stanovništva / Život na hrvatskom selu / Svakodnevica hrvatskih gradova / Biti vojnik – život u Vojnoj krajini / Potraga za boljim životom – migracije Hrvata)

4. MODERNIZACIJSKI PROCESI U HRVATSKIM ZEMLJAMA

(Promjene u školstvu / Novosti u zdravstvu / Preustroj javne uprave / Modernizacija i razvoj gradova / Nove tehnologije dolaze u Hrvatsku)

5. HRVATSKE ZEMLJE U VRIJEME REVOLUCIJA

(Odjeci Francuske revolucije u Hrvatskoj / Napoleon osvaja hrvatske zemlje / Reforme francuske uprave u Hrvatskoj / Hrvatske zemlje ponovo pod vlašću Austrije / Proljeće naroda – Josip Jelačić postaje ban / Promjene u vrijeme Josipa Jelačića / Rat s Mađarima i Oktroiirani ustav)

6. HRVATSKI NARODNI PREPOROD

(Pretpreporodno doba / Jedinostveni književni jezik / Hrvatski narodni preporod / Početci političkih stranaka u Hrvatskoj / Djelatnost preporoditelja / Preporodna zbivanja u Dalmaciji i Istri)

7. HRVATSKE ZEMLJE OD APSOLUTIZMA DO NAGODBE

(Razdoblje Bachova apsolutizma / Hrvatski sabor 1861. / Austro-ugarska nagodba / Hrvatsko-ugarska nagodba / Riječka krpica / Nezadovoljstvo Nagodbom)

8. HRVATSKE ZEMLJE KRAJEM 19. I NA POČETKU 20. STOLJEĆA

(Ban pučanin provodi reforme / Ukidanje Vojne krajine / Protumađarski nemiri i nijemi grbovi / Hrvatska u doba Kluen-Héderváryja / Novi političari i nove ideje / Politika novog kursa)

9. KULTURA, ZNANOST I VJERSKE ZAJEDNICE U HRVATSKOJ 19. STOLJEĆA

(Književnost od romantizma do moderne / Historicismizam i secesija / Glazba, znanost, sport i novinstvo / Vjerske zajednice u Hrvatskoj 19. stoljeća)

10. HRVATSKO DRUŠTVO U VIHORU PRVOG SVJETSKOG RATA

(Veliki rat i njegova obilježja / Kraj rata i njegove posljedice / Londonski ugovor / Svibanjska i Krfska deklaracija / Hrvatski vojnici u Velikom ratu / Briga o ranjenicima i vojnicima na bojištu / Ratna svakodnevica – ratni problemi)

II: HRVATSKA IZMEĐU DVAJU SVJETSKIH RATOVA

11. SVIJET I EUROPA NAKON PRVOG SVJETSKOG RATA

(Pariška mirovna konferencija – Versajski poredak / Kako funkcioniraju totalitarna društva? / Komunistički totalitarizam u SSSR-u / Staljinove Velike čistke / Fašizam u Italiji / Pojava nacista u Njemačkoj / Nacisti vladaju Njemačkom / Njemačka slama versajski poredak)

12. HRVATSKE ZEMLJE U KRALJEVSTVU/KRALJEVINI SHS

(Država Slovenaca, Hrvata i Srba / Nastanak Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca / Jadransko pitanje / Unutarnje političke prilike u Kraljevstvu SHS / Vidovdanski ustav / Državni teror / Preokret u Radićevoj politici / Atentat u Narodnoj skupštini)

13. HRVATSKO PITANJE U KRALJEVINI JUGOSLAVIJI

(Doba diktature / Politika integralnog jugoslovenstva / Razdoblje prikrivene diktature / Ustaše – atentat u Marseilleu / Banovina Hrvatska – rješenje hrvatskog pitanja?)

14. HRVATSKO DRUŠTVO IZMEĐU DVAJU SVJETSKIH RATOVA

(Nastavak modernizacijskih procesa / Socijalna politika i javno zdravstvo / Demografska slika društva / Školovanje i opismenjavanje / Svakodnevica „ludih dvadesetih“ / Svakodnevica u Hrvatskoj – sjaj i bijeda)

15. GOSPODARSTVO U SVIJETU I HRVATSKOJ U MEĐURATNOM RAZDOBLJU

(Gospodarski modeli Zapada i SSSR-a / Uzroci i posljedice velike gospodarske krize / Gospodarstvo Hrvatske u prvoj Jugoslaviji)

16. UMJETNOST, KULTURA, ZNANOST I TEHNOLOŠKA DOSTIGNUĆA

(Pojava novih masovnih medija – radio i televizija / Pojava i razvoj „sedme umjetnosti“ / Početci hrvatske kinematografije / Razvoj znanosti i nova znanstvena otkrića / Razvoj prometa / Raznolikost umjetničkih stilova)

Digitalni udžbenik na mozaBooku

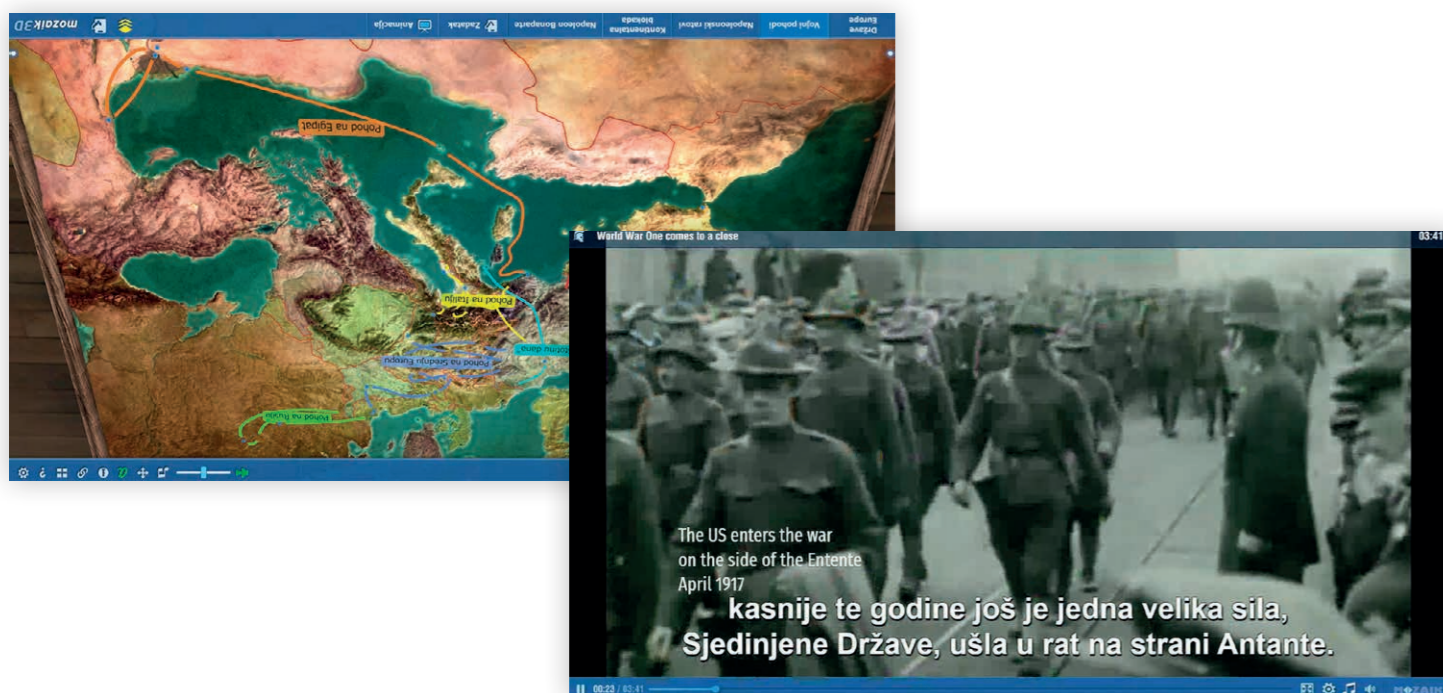
Uz svaki tiskani udžbenik korisnik dobiva i licencu za digitalni udžbenik. Digitalni udžbenik vrijedi godinu dana, vezan je za vaš mozaWeb korisnički račun, a po isteku licence može se reaktivirati.

Digitalni udžbenik dostupan je na svim uređajima i platformama: putem mozaWeb stranice u bilo kojem internetskom pregledniku, u mozaBook softveru za Windows (komercijalna licenca) te u besplatnoj mozaBook aplikaciji za mobilne uređaje (iOS i Android). Svi korisnici mogu besplatno instalirati mozaBook na mobitel ili tablet i preuzeti udžbenik za korištenje bez internetske veze.

Licencu će aktivirati vaš promotor.

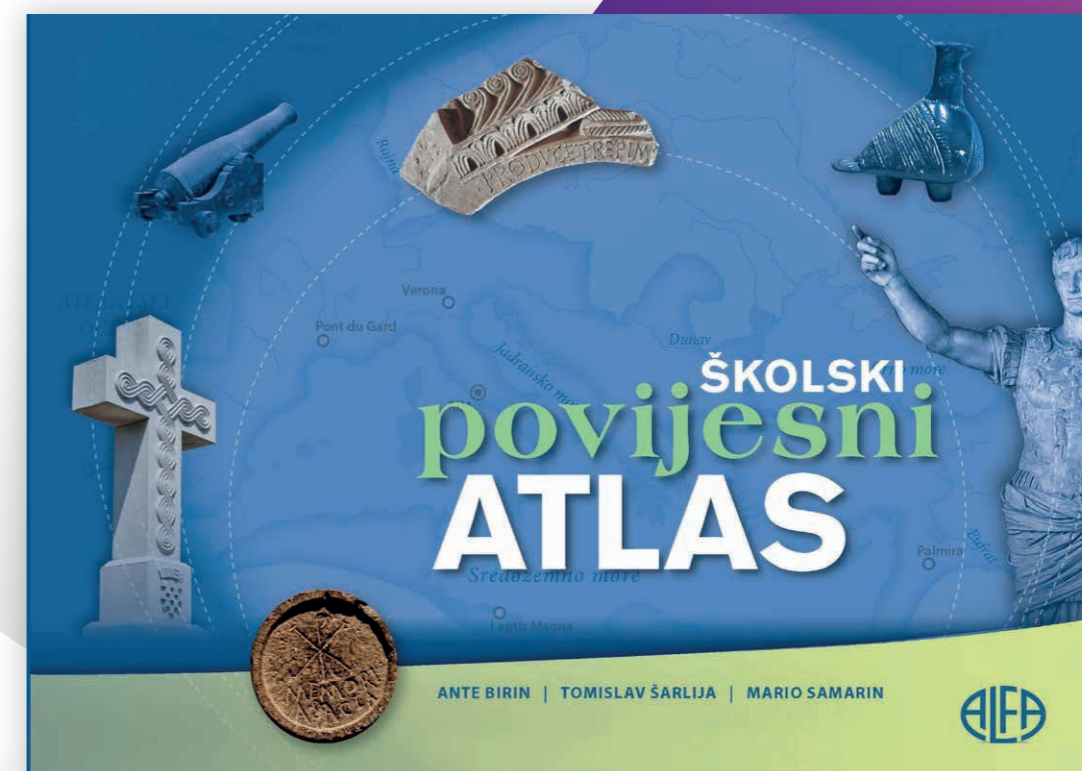
Digitalni udžbenici omogućuju dinamično i interaktivno iskustvo učenja. Svaki vizualni i tekstualni element prilagodljiv je potrebama učenika, uključujući mogućnost promjene fonta za učenike s disleksijom. Integrirani multimedijски sadržaji, poput videozapisa, animacija i interaktivnih 3D modela, oživljavaju gradivo i potiču vizualno učenje.

Pitanja i zadatci u digitalnom udžbeniku osmišljeni su kako bi potaknuli znatiželju i motivaciju, a mogućnost slanja zadataka elektroničkim putem omogućuje praćenje napretka svakog učenika. Integracijom interaktivnih sadržaja osiguravamo raznovrsne metode vrednovanja – za učenje, kao učenje i naučenoga – prilagođene suvremenim pedagoškim standardima.

Školski povijesni atlas

Ovaj atlas obuhvaća 264 povijesna zemljovida, sustavno organizirana u šest kronoloških razdoblja i 31 tematsku cjelinu. Zemljovidi detaljno prikazuju raznolike procese i događaje iz političke, gospodarske i društvene povijesti pružajući uravnotežen prostorni pregled nacionalne, europske i svjetske povijesti. Posebna pozornost posvećena je ključnim temama iz nacionalne povijesti, osobito Domovinskom ratu, koji je ilustriran u 15 zemljovida s prikazima najvažnijih vojnih operacija. Osim toga atlas uključuje zemljovide koji prate suvremene događaje te odražava dinamičnu prirodu povijesti i potrebu za stalnim ažuriranjem informacija.

Slijedi prikaz udžbeničke jedinice:

Sat povijesti 2

- tematska cjelina 11. Svijet i Europa nakon Prvog svjetskog rata

11.

SVIJET I EUROPA NAKON PRVOG SVJETSKOG RATA

PRISJETIMO SE!

- U drugoj polovini 19. stoljeća velike su sile vodile kolonijalnu utрку.
- Velike su se sile krajem 19. i na početku 20. stoljeća udružile u vojno-političke saveze.
- Godine 1914. svijet je zahvatio Prvi svjetski rat, koji je trajao do 1918.

„Velika četvorica“ na mirovnoj konferenciji u Parizu, 27. svibnja 1919. Zbog svoje istaknute uloge na mirovnoj konferenciji u Parizu ovi su državni sile pobjednice često nazivani i „velika četvorica“. Njihova uloga na samoj konferenciji nije bila jednaka: neki su imali veću, a neki manju ulogu.

Pariška mirovna konferencija – Versajski poredak

Po završetku Prvog svjetskog rata u siječnju 1919. započela je mirovna konferencija u Parizu koja je trebala urediti odnose u poslijeratnom svijetu. Najznačajnije rasprave održane su u dvorcu Versaillesu, gdje je i potpisan glavni mirovni ugovor s poraženom Njemačkom, pa je u skladu s tim čitav politički poredak stvoren na konferenciji nazvan versajski poredak. Glavnu ulogu na konferenciji imali su predstavnici Velike Britanije, SAD-a, Francuske i Italije (*velika četvorica*) koji su raspravljali i usuglašavali odluke na tajnim sastancima, bez sudjelovanja predstavnika poraženih zemalja. Vodeći se vlastitim interesima, stavovi *velike četvorice* često nisu bili jedinstveni, što se vidjelo i u odnosu prema poraženim zemljama. Dok je Francuska tražila njihovo strogo kažnjavanje, Velika Britanija i SAD zalagali su se za umjerenije kazne. Naposljedku je prevladalo francusko stajalište, što će u poraženim zemljama uzrokovati veliko nezadovoljstvo i posijati sjeme novih sukoba. Nakon dugih rasprava i prepirki u lipnju 1919. potpisan je u Versaillesu mirovni ugovor s Njemačkom, koja je proglašena glavnim i jedinim krivcem za rat te je bila drastično kažnjena. To je utrlo put dolasku nacista na vlast i gurnulo je svijet prema novom ratu. Mirovni sporazumi potpisani su i s ostalim poraženim zemljama – Mađarskom, Austrijom, Bugarskom i Osmanskim Carstvom. Pariška mirovna konferencija donijela je velike promjene na političkoj karti Europe.

William Orpen: Potpisivanje Mira u Dvorani ogledala u Versaillesu, 1919.

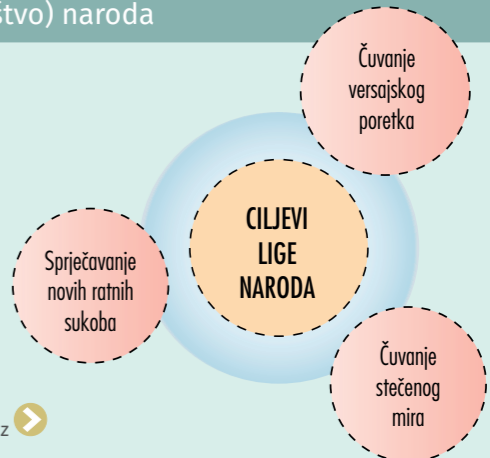
DRUŠTVO I GOSPODARSTVO

KROZ POVIJEST / Liga (Društvo) naroda

Novouspostavljeni europski i svjetski poredak na Pariškoj mirovnoj konferenciji trebala je nadzirati *Liga (Društvo) naroda*. Bila je to međunarodna organizacija država, sa sjedištem u Ženevi, osnovana 1920. na inicijativu predsjednika SAD-a Woodrowa Wilsona. Njezin glavni cilj bio je očuvanje mira u svijetu. Iako je tijekom 1920-ih spriječila manje ratne sukobe i riješila neke pogranične sporove, *Liga naroda* bila je preslabla da sačuva svjetski mir. Jedan od razloga te slabosti ležao je u činjenici što nije imala vlastitih oružanih snaga, već je sve probleme nastojala riješiti diplomatskim pregovorima i gospodarskim sankcijama. Uz to nije imala ni podršku velikih sila. Tijekom 1930-ih, usporedno sa sve agresivnijim politikama Njemačke, Italije i Japana, *Liga naroda* sve je više pokazivala svoju nemoć. U konačnici je s početkom Drugog svjetskog rata prestala postojati.

Ciljevi Lige naroda, grafički prikaz

- države pobjednice u Prvom svjetskom ratu
- poražene države u Prvom svjetskom ratu
- nove države nakon Prvog svjetskog rata
- područja koja su poražene države predale pobjednicima
- mjesta sklapanja mirovnih ugovora

TUMAČIMO ZEMLJOVID

Europa nakon Prvog svjetskog rata

- Navedi države pobjednice u Prvom svjetskom ratu.
- Navedi poražene države u Prvom svjetskom ratu.
- Navedi nove države u Europi nakon Prvog svjetskog rata.
- Izradi tablicu te analiziraj teritorijalne gubitke poraženih država. U jednom stupcu u tablici navedi poraženu državu, u drugom područje/područja koja je izgubila i u trećem državu kojoj je morala prepustiti svako od navedenih područja.

Kako funkcioniraju totalitarna društva?

Nakon Prvog svjetskog rata u većini europskih država prevladali su **demokratski politički sustavi**, zasnovani na trodiobi vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast. Temelj demokracije u tim državama počivao je na parlamentu, za koji je narod na izborima određivao svoje predstavnike.

No odmakom vremena, prvenstveno zbog teške gospodarske krize, došlo je do urušavanja demokratskih odnosno do **uspona nedemokratskih – autokratskih i totalitarnih** – režima u većini europskih država. U takvim je režimima vlast bila u rukama jednog čovjeka (velikog vođe) ili skupine ljudi (političke stranke) koji su se silom održavali na vlasti. Vlast takvih vođa bila je neograničena, a njima su podređene sve državne institucije, uključujući i sudstvo. Zabranjeni su bilo kakvi prosvjedi protiv vladajućeg režima, a izražavanje kritičkog mišljenja često završava odlaskom u zatvor ili smrću. Za razliku od **autokratskih režima**, koji policijom i vojskom fizički kontroliraju stanovništvo, **totalitarni režimi**, uz navedeno, nastoje uspostaviti i kontrolu nad svjetonazorom građana putem odgojno-obrazovnog sustava, medija i kulture. Cilj im je potpuno podrediti društvo kontroli države. Najpoznatiji totalitarni režimi razvili su se između dvaju svjetskih ratova u SSSR-u, Italiji i Njemačkoj.

Osnovna obilježja totalitarizma, grafički prikaz

Usporedba poznatih svjetskih diktatora, grafički prikaz

	STALJIN	HITLER	MUSSOLINI
država	SSSR	Njemačka	Italija
vladavina	1922. – 1953.	1933. – 1945.	1922. – 1943.
dužnosti	• generalni sekretar sovjetske komunističke partije i premijer SSSR-a	• vođa Nacional-socijalističke njemačke radničke stranke • kancelar (premijer) i predsjednik Njemačke	• vođa fašističke stranke • premijer Italije
nadimak ili naslov	Čelični čovjek	Führer (Vođa)	Duce (Vođa)

UMJETNOST I KULTURA

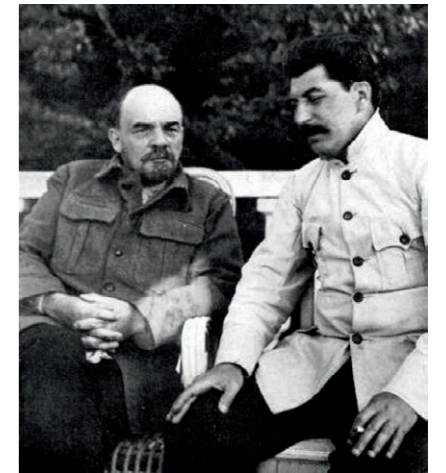
KROZ POVIJEST / Umjetnost i totalitarizam

Totalitarni su režimi nastojali u potpunosti nadzirati sav javni i privatni život u svojim državama. Znali su da putem umjetnosti, kulture i sporta u velikoj mjeri mogu utjecati na svijest i raspoloženje građana pa su tim područjima javnog života pridavali veliko značenje. Umjetnost je gotovo u potpunosti bila u službi izgradnje kulta ličnosti te veličanja totalitarnih režima i njihovih ideologija. U komunističkim zemljama čitava je kinematografija bila u službi ideologije. Osnovana su putujuća kina kako bi se kinopredstave mogle

prikazivati u mjestima bez kinodvorana. U nacističkoj Njemačkoj pjesnici su opjevali runolist, omiljeni cvijet Adolfa Hitlera i njegove ljubavnice Eve Braun. Nasuprot tomu bilo kakav kulturno-umjetnički pokušaj kritiziranja vlasti nailazio je na žestoke progone. Takva posvemašnja cenzura ubrzo je dovela do njezina najsavršenijeg oblika – autocenzure. Naime, velika je većina umjetnika i kulturnih djelatnika u strahu za svoj život sama „cenzurirala” svoja djela izbjegavajući ikakvu kritiku svestvlasti.

Komunistički totalitarizam u SSSR-u

U Listopadskoj (Oktobarskoj) revoluciji 1917. vlast u Rusiji preuzeli su **komunisti (boljševici)** pod vodstvom **Vladimira Iljiča Lenjina** koji su nakon izvojevane pobjede u građanskom ratu 1922. organizirali teritorij nekadašnje carske Rusije kao Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika (SSSR). Odmah po dolasku na vlast komunisti su uveli **totalitarni oblik vladavine** provodeći **strahovladu** i okrutno se obračunavajući sa svim neistomišljenicima. Komunistički **crveni teror** dodatno se intenzivirao nakon Lenjinove smrti 1924., kada su na čelo sovjetskih komunista dolazi **Josif Visarionovič Staljin**. Osim što su ukinuli privatno vlasništvo, komunisti su proveli **nacionalizaciju** veleposjeda, banaka, tvornica i druge imovine koja je iz privatnih ruku prešla u državno vlasništvo. Sovjetska se vlast posebno okomila na bogate seljake – **kulake**, koji su masovno strijeljani ili slani u logore.

Marija I. Uljanova: Lenjin i Staljin, rujan 1922.

Promidžbeni poster s natpisom **Dolje s kulakom u kolhozu, 1930.** Iznad natpisa nalazi se i Lenjinov citat: *Kulaci su najbestijalniji, najgrublji, najbrutalniji eksploatatori, koji su više puta u povijesti drugih zemalja obnavljali moć zemljoposjednika, careva, svećenika i kapitalista.*

U telegramu od 10. kolovoza 1918. Lenjin piše izvršnom komitetu sovjeta grada Penze:

*Drugovi! Kulački ustanak u pet vaših okruga mora se razbiti bez milosti. To nalažu interesi cjelokupne revolucije, jer svagdje sada započinje „konačna borba” s kulacima. Djelovati valja primjerom. 1) Objesiti (kažem objesiti na način da to ljudi vide) najmanje 100 kulaka, bogatuna, poznatih krvopija. 2) Objaviti njihova imena. 3) Pokupiti sve njihovo žito. 4) Taoce odrediti na način kako smo to naznačili u našoj jučerašnjoj **depeši**. Sve raditi na način da ljudi to vide na stotine milja uokolo, da zadrhte, da znaju i sebi kažu: oni ubijaju i nastaviti će ubijati krvožedne kulake. Telegrafirajte za potvrdu primitka i izvršenja ovih uputa. Vaš Lenjin. P.S. Nađite tvrđe ljude.*

Stéphane Courtois, Crna knjiga komunizma – Zločin, teror, represija (Zagreb: Politička kultura; Golden marketing, 1999.), 69.

- Istraži i izradi rječnik nepoznatih riječi iz ovog teksta.
- Tko šalje ovaj dopis? Komu je namijenjen?
- Što se u njemu naređuje?
- Zašto komunisti ne skrivaju svoje ubilačke namjere?
- Objasni svoj stav prema takvim postupcima.

Unutrašnjost logoraške barake u logoru iz sustava GULAG-a

Staljinove Velike čistke

Na udaru komunističkog režima našli su se i brojni Staljinovi **politički protivnici**, koje je on smatrao konkurentima za vlast, kao i pripadnici pojedinih nacionalnih manjina poput Čečena i krimskih Tatara koji se nisu mirili s novom komunističkom strahovladom. Za političke neistomišljenike komunistički je režim organizirao **sustav koncentracijskih logora – GULAG** (pokrata nastala od ruskog naziva za Glavnu upravu logora) u Sibiru na istoku zemlje. Staljinovi progoni najintenzivniji su bili nakon 1934. u vrijeme **Velike čistke**, kada je bez suđenja ili na montiranim sudskim procesima u smrt poslano više od milijun ljudi. Zadaću gušenja svakog neposluha i otpora komunističkim vlastima imala je **tajna policija zvana ČEKA**, koja je pratila i prisluškivala građane te sumnjivce lišavala slobode. Sprovodeći politiku prisilne **kolektivizacije**, sovjetski režim zaplijenio je sve zalihe hrane u Ukrajini, uključujući žito i stoku, ostavljajući stanovništvo bez osnovnih sredstava za život. Time je prouzročio gladomor (ukrajinski holodomor), katastrofalnu glad od koje je u Ukrajini 1932. i 1933. umrlo između tri i sedam milijuna ljudi.

Izgladnjeli seljaci na ulicama Harkiva (Ukrajina), 1933. Kao posljedica nasilnog oduzimanja zemlje seljacima izbila je početkom 1930-ih velika glad koja je pogodila čitav SSSR, osobito Ukrajinu, gdje je od gladi umrlo gotovo 4 milijuna ljudi.

ČITAMO PROŠLOST

U Ukrajini u kojoj je urod bio dovoljan da čitavo stanovništvo prehrani dvije godine, na početku ljeta 1933. od gladi je dnevno umiralo oko 28 000 ljudi. Staljin je oduzeo seljacima kompletan urod kako bi, prema njegovim riječima, Ukrajinci naučili lekciju.

Malo poznati genocid, negiran, porican i skrivan od očiju svijeta više od 60 godina, proveden je nad ukrajinskim stanovništvom 1932. i 1933. godine. Prava priroda holodomora izašla je na vidjelo kada su nakon raspada Sovjetskog Saveza otvoreni moskovski i ukrajinski arhivi iako su Ukrajinci na zapadu dugo isticali da su milijuni ljudi, posebice djece, umrli kao posljedica gladi organizirane na državnoj razini. Još 1929., milijun do dva tzv. kulaka sustavno je uništen streljačkim vodovima i deportacijama u sibirske sabirne logore. Državne su vlasti nametnule neizdržive kvote u zapljenama žita, a one su posebno okrutne bile u Ukrajini. Dekretom iz siječnja 1933. godine država je zapečatila ukrajinske granice onemogućivši odlazak u potragu za hranom i ulazak hrane u Ukrajinu. Bila je to doslovno kolektivna smrtna presuda ukrajinskom selu. Žito pohranjeno u državna skladišta korišteno je za izvoz i za proizvodnju alkohola ili je istrunulo zbog neodgovarajućeg skladištenja.

Valentina Kuryliw; <http://www.faminegenocide.com/resources/hessay.htm>

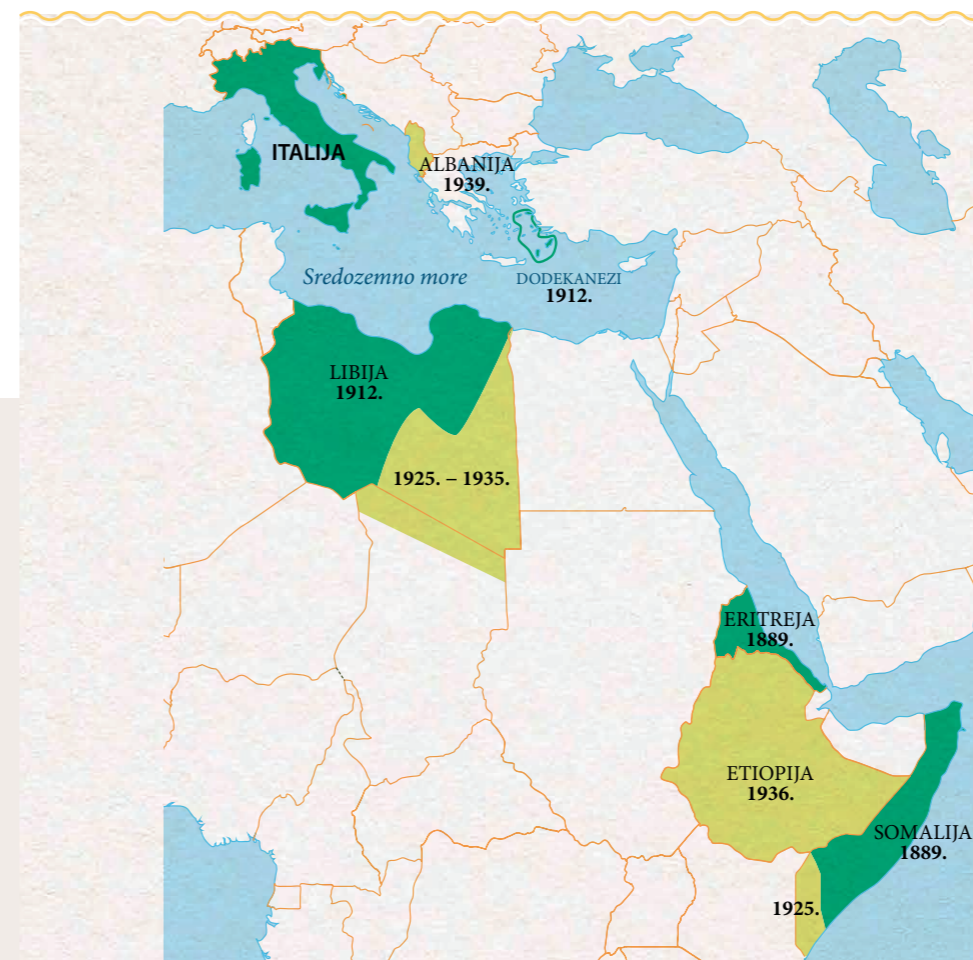
- Objasni pojam holodomor.
- U kojoj se današnjoj državi dogodio holodomor? Tko ga je izazvao?
- U koje su se vremenskom razdoblju dogodili događaji vezani uz holodomor?

Fašizam u Italiji

Po završetku Prvog svjetskog rata Italija se našla u **teškoj gospodarskoj situaciji**, obilježenoj visokom inflacijom i porastom nezaposlenosti te izbijanjem socijalnih nemira. Opće nezadovoljstvo stanovništva dodatno je ojačalo saznanje da kraj rata nije Italiji donio očekivane teritorijalne dobitke, koji su joj bili obećani tajnim *Londonskim ugovorom*. U takvoj kaotičnoj situaciji aktualna vlast izgubila je povjerenje građana, koji su sve više počeli simpatizirati **fašističku stranku**, koju je 1919. osnovao **Benito Mussolini**. Smatrajući demokraciju neučinkovitom, fašizam je zagovarao uspostavu **totalitarne države** s jednostranačkim političkim sustavom u kojem je sva vlast podređena jednom vođi (*Duce*). Obećavajući zaustavljanje komunističke revolucije, stvaranje moćne i velike Italije koja će dominirati Sredozemljem te rješavanje nagomilanih socijalnih problema, fašistički pokret ubrzano je stjecao sve veću popularnost. Procijenivši da su sazele okolnosti za preuzimanje vlasti u državi, fašisti su 1922. iz Napulja krenuli u **pohod na Rim (Veliki marš)**. Želeći spriječiti daljnje sukobe, kralj Viktor Emanuel III. imenovao je fašističkog vođu Benita Mussolinija predsjednikom vlade. Tako je u Italiji započelo **razdoblje fašističke diktature**, obilježeno nasiljem, terorom i ubojstvima. Sve su političke stranke, osim fašističke, zabranjene, a na udaru su se našle i nacionalne manjine. Italija je postala totalitarna država u kojoj je važnu ulogu dobila tajna policija koja je kontrolirala sve pore društva, posebice tisak i medije.

Benito Mussolini, 1940.

TUMAČIMO ZEMLJOVID

Talijanska osvajanja 1922. – 1939.

- Izradi vremensku crtu na kojoj ćeš kronološki prikazati talijanska osvajanja.
- Posebno bojom označi osvajanja u vrijeme fašističke vlasti.
- Istraži kako su Talijani osvojili Etiopiju i Albaniju. Napiši o tome kraći sastavak.

talijanski posjedi 1922.
osvojeno 1922. – 1939.

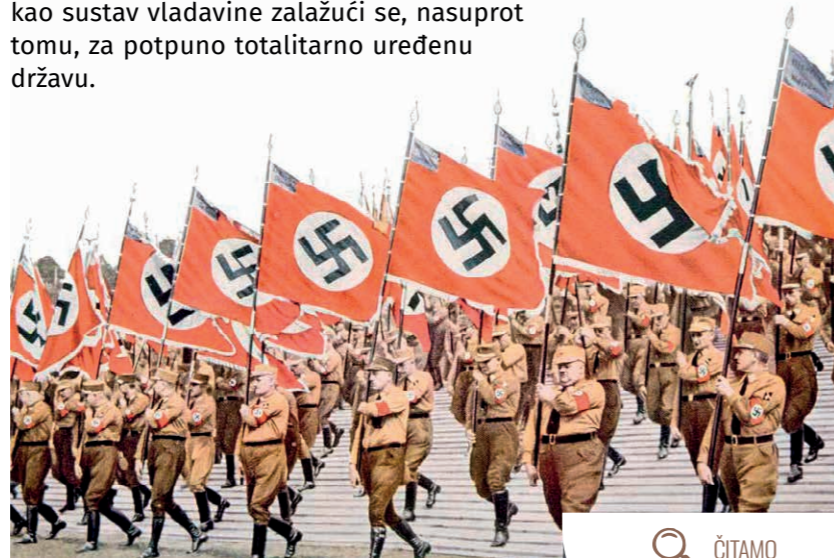
1936. godina osvajanja područja

Adolf Hitler

Pojava nacista u Njemačkoj

Po završetku Prvog svjetskog rata u Njemačkoj je vladalo veliko nezadovoljstvo njegovim ishodom, posebno odlukama Versajskog mirovnog ugovora. Spomenute su odredbe Njemačku označile glavnim krivcem za rat te su joj oduzele dio prijeratnih teritorija na istoku i zapadu. Istodobno je Njemačkoj nametnuto plaćanje visoke ratne odštete. U takvim, prilično kaotičnim okolnostima osnovana je 1919. **Nacionalsocijalistička njemačka radnička stranka**, na čijem se čelu nalazio **Adolf Hitler**. Ugledajući se na fašistički *pohod na Rim*, nacisti su pokušali 1923. nasilno preuzeti vlast, ali je njihov **Minhenski puč** propao. Hitler je završio u zatvoru, gdje je napisao knjigu *Mein Kampf (Moja borba)*, u kojoj je opisao politički program nacističke stranke. Osnovu tog programa činili su **antisemitizam** i **rasizam**, pri čemu je Hitler smatrao da su Nijemci *viša rasa (arijevska rasa)*, dok Židovi, Romi i Slaveni spadaju u *niže rase*. Problem povećanja broja njemačkog stanovništva namjeravao je riješiti osvajanjima, odnosno stjecanjem *Lebensrauma* (životnog prostora) na istoku Europe te vraćanjem područja izgubljenih Versajskim mirovnim ugovorom. Uza sve to **odbacivao je demokraciju** kao sustav vladavine zalažući se, nasuprot tomu, za potpuno totalitarno uređenu državu.

Nacističke zastave na stranačkom kongresu u Nürnbergu, 1933. Prvi kongres nacističke stranke održan nakon njihova dolaska na vlast nosio je znakovit naziv Skup pobjede.

Opisujući atmosferu na jednom nacističkom skupu, američka novinarka Virginia Cowles zapisala je sljedeće:

Kako se približavalo vrijeme Führerova dolaska, mnoštvo je bivalo sve nemirnije. Minute su prolazile, i čekanje se činilo beskrajnim. Iznenada se bubnjanje pojačalo, i tri motorkotača sa žutim zastavama koje su vijorile s njihovih vjetrobrana projurila su kroz vrata. Nekoliko minuta kasnije kolona crnih automobila brzo je ušla u arenu: u jednom od njih bio je Hitler, stojeći na prednjem sjedalu, s rukom pruženom u nacistički pozdrav. Zatim je Hitler počeo govoriti. Mnoštvo se stišalo, ali su bubnjevi nastavili bubnjati ravnomjernim ritmom. Hitlerov glas kreštao je u noći, a svako toliko mnoštvo je urlalo od odobravanja i pljeskalo. Neki gledatelji njihali su se tamo-amo intonirajući Sieg Heil i ponavljajući te riječi u delirijom ludilu.

Richard Overy, *Diktatori: Hitlerova Njemačka i Staljinova Rusija* (Zagreb: Naklada Ljevak, 2018.), 111.

- Kojoj vrsti teksta pripada ovaj tekst?
- Koja osoba u opisanom događaju ima glavnu ulogu? Po čemu se to može zaključiti?
- Procijeni čemu su mogli služiti takvi događaji. Koliko su oni mogli biti važni nacistima?
- Na poveznici <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=34549> pročitaj značenje sintagme kult ličnosti. Postoje li u opisanom događaju elementi kulta ličnosti? Za kakve je režime karakterističan kult ličnosti? Znaš li još neke svjetske ili europske vođe koji su stvorili takav oblik vladavine?

Nacisti vladaju Njemačkom

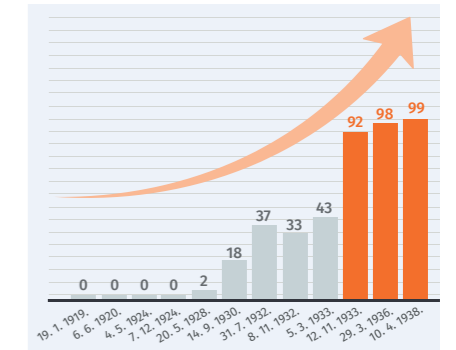
Sve do izbijanja velike gospodarske krize popularnost Hitlerove stranke bila je iznimno mala. Kriza je prekinula dotok američkih zajmova i investicija, proizvodnja je znatno opala, a milijuni ljudi ostali su bez posla. Stoga je uvelike **poraslo zanimanje Nijemaca za ekstremne političke pokrete**, u prvom redu za nacističku stranku koja je obećavala izlazak iz krize, prestanak plaćanja **reparacija** i poništavanje Versajskog mirovnog ugovora te obnovu njemačke slave i moći. **Nacisti** su vrlo brzo **postali vodeća parlamentarna stranka** pa je **Hitler imenovan njemačkim kancelarom** (predsjednikom vlade) u siječnju 1933. Odmah je započeo nacistički progon političkih protivnika, posebice komunista, koje su lažno optužili za paljenje zgrade Reichstaga (njemačkog parlamenta) u Berlinu. Nacisti su ubrzano gušili građanske i političke slobode, a politički suparnici i neistomišljenici bili su izvrgnuti ozakonjenom teroru i nasilju. Sve su političke stranke, osim nacističke, zabranjene, a parlament je prestao biti središtem političke moći. Jedan od najvažnijih oslonaca nacista u izgradnji i održavanju totalitarnog režima bio je **Gestapo**, tajna policija koja je nadzirala čitav javni život. Mediji su pretvoreni u sredstvo nacističke promidžbe. Nakon smrti predsjednika Hindenburga Hitler je 1934. prisvojio i predsjedničke ovlasti. Time se sva vlast našla u njegovim rukama, što je potvrdio i titulom *Führer* (Vođa), na kojoj je inzistirao.

Jesse Owens, američki atletičar, Bundesarchiv, Bild 183-R96374. Četiri zlatne medalje tamnoputog američkog atletičara Jessea Owensa na Olimpijskim igrama u Berlinu 1936. nikako se nisu uklapale u nacističko shvaćanje o superiornosti germanske rase nad svima ostalima.

Hitler u svojem uredu u ljetnoj rezidenciji u Berghofu u bavarskim Alpama, 1936., Bundesarchiv, Bild 146-1990-048-29A / CC-BY-SA 3.0. Preuzevši vlast u zemlji, Hitler je 1934. postao njemački šef države sa službenim nazivom *Führer und Reichskanzler* (Vođa i Kancelar Reicha)

Rezultati nacističke stranke na izborima u Njemačkoj 1919. – 1938., grafički prikaz

DRUŠTVO I GOSPODARSTVO

KROZ POVIJEST / Sport u službi totalitarizma

Sport je nedvojbeno zauzimao istaknuto mjesto u totalitarnim režimima. Sportski uspjesi prikazivali su se kao dokazi superiornosti pripadnika određenih ideologija i rasa. Benito Mussolini organizirao je 1934. u Italiji svjetsko prvenstvo u nogometu na kojem je Italija osvojila svoj prvi naslov svjetskih prvaka. Dvije godine kasnije Adolf Hitler organizirao je Olimpijske igre u Berlinu i svaku njemačku pobjedu prikazivao kao dokaz da su Nijemci superiorna rasa.

Pobjede tamnoputih američkih atletičara u velikoj su mjeri poremetile njegove planove. I komunisti su uspjehe svojih sportaša prikazivali prvenstveno kao uspjehe komunizma. Pritom su masovno upotrebljavali nedopuštena sredstva pa su pojedini svjetski rekordi predstavnika komunističkih zemalja i danas neoborivi. Nerijetko su sportašima u komunističkim zemljama dodjeljivani i časnički činovi pa ih se za bilo kakav neposluh tretiralo kao dezertere.

↑ Britanski premijer Neville Chamberlaine nakon povratka iz Münchena, 30. rujna 1938. Okupljenome mnoštvu koje ga je dočekalo na londonskom aerodromu Heston Chamberlaine je poručio: Poravnanje čehoslovačkog problema, koje je sada postignuto, po mom je mišljenju samo uvod u veće rješenje u kojem bi cijela Europa mogla naći mir. Jutros sam još jednom razgovarao s njemačkim kancelarom Herr Hitlerom, a ovdje je i papir koji nosi njegovo ime, kao i moj (pokazuje papir gomili). Istoga dana je ustvrdio: *Vjerujem da je to mir za naše vrijeme.*

Njemačka slama Versajski poredak

Suprotno odredbama Versajskog ugovora, odmah po dolasku nacista na vlast **Njemačka se počela naoružavati** i povećavati broj vojnika. Nedugo potom pripojila je pokrajinu Saar, koja je bila pod upravom Lige naroda, te s vojskom ušla u demilitarizirano Porajnje. Smatrajući je jednom od njemačkih zemalja, njemačke su trupe 1938. ušle u Austriju i, uz pomoć austrijskih nacista, izvršile njezin **Anschluss** (pripojenje) Njemačkoj. Izostanak ozbiljnije međunarodne reakcije ohrabrio je Hitlera za nove teritorijalne zahtjeve, ovaj put prema **Sudetskoj oblasti** u Čehoslovačkoj. Rudama bogati i industrijski razvijeni Sudeti, gdje je živjelo oko tri milijuna Nijemaca, nalaze se u pograničnom području

s Njemačkom. Pod krinkom zaštite sudetskih Nijemaca Hitler je vršio pritisak da se ta oblast pripoji Njemačkoj. Misleći da će tako spriječiti rat, zapadne su sile na **konferenciji u Münchenu** u rujnu 1938. predale Sudete Njemačkoj. Minhenski sporazum označio je vrhunac politike popuštanja njemačkoj ekspanzionističkoj politici te nije spriječio rat, već ga je, kako je vrijeme pokazalo, ubrzao. Na Hitlerovu inicijativu Slovačka se u ožujku 1939. odvojila od Čehoslovačke i formirala vlastitu državu, koja je bila ovisna o Nijemcima. Istodobno su **njemačke trupe okupirale Češku** i Moravsku, gdje su uspostavile **Češko-moravski protektorat**. Time je nestala Europa stvorena na Pariškoj mirovnoj konferenciji, a svijet je nezaustavljivo klizio prema novom ratu.

Njemačka osvajanja 1933. - 1939.

- Izradi vremensku crtu i na njoj kronološkim slijedom označi njemačka osvajanja od dolaska nacista na vlast do 1939.
- Navedi državu koju su Nijemci pripojili tijekom Anschlusa
- Imenuj područje koje je Nijemcima prepušteno Minhenskom konferencijom.

- Njemačka 1933.
- Porajnje — vraćeno 1935.
- Saar — remilitarizirano 1936.
- pripojeno 1938.
- pripojeno 1939.

◀ Njemačka promidžbena razglednica, 1938.

Uz prikaz teritorija Sudeta koji su na konferenciji u Münchenu dodijeljeni Njemačkoj, na razglednici je i natpis *Wir danken unserm Führer* (Zahvaljujemo našem Führeru), kojim sudetski Nijemci zahvaljuju njemačkom Vođi na pripojenju Sudeta Njemačkoj.

NAPRAVIMO SAŽETAK

- Zašto poredak stvoren nakon Prvog svjetskog rata nosi naziv versajski poredak?
- Navedi države velike četvorice.
- Protumači razlike u stavovima velikih sila o odlukama mirovne konferencije.
- Kakve su bile posljedice pariške mirovne konferencije za Njemačku?
- Što je Liga naroda i koji je njezin glavni cilj?
- Izradi usporednu tablicu te usporedi demokratske političke sustave s totalitarnima i autokratskima.
- Navedi tri totalitarna režima i poveži ih s državama u kojima su nastali.
- Navedi dvojicu sovjetskih komunističkih vođa između dvaju svjetskih ratova.
- Objasni kakav je bio Staljinov odnos prema privatnom vlasništvu, bogatim seljacima i političkim protivnicima.
- Objasni pojmove GULAG, ČEKA i gladomor (holodomor).
- Zbog čega su Talijani bili nezadovoljni nakon Prvog svjetskog rata?
- Opiši kako su fašisti u Italiji došli na vlast.
- Izradi grafički organizator te u njemu navedi elemente totalitarne vladavine u Italiji.
- Izdvoji glavne elemente nacističkog programa iznesenog u djelu Mein Kampf.
- Objasni kako je velika gospodarska kriza utjecala na dolazak nacista na vlast u Njemačkoj.
- Izdvoji nacističke poteze koji su vodili rušenju versajskog poretka.

MALI VELIKI PROJEKTI

- Pariška mirovna konferencija održavala se u dvorcu Versaillesu u Parizu. Radite u skupini. Istražite o nastanku tog dvorca, obilježjima njegove arhitekture, poznatim prostorijama unutar dvorca te njegovu okolišu. Izradite videouradak/prezentaciju/plakate o svojoj temi te osmislite kreativan način na koji ćete predstaviti temu ostalima u razrednom odjelu.
- Istraži načine na koje je djelovala sovjetska tajna policija ČEKA. Ona je kasnije mijenjala svoj naziv. Istraži kako se još nazivala i jesu li se s vremenom metode njezina djelovanja promijenile ili su ostale iste. Istraži kako je funkcionirao GULAG, kakvi su bili uvjeti u logorima, kakve su bile sudbine tamo zatočenih ljudi. Izradi strukturirani rad (referat) o tim temama.

12.

HRVATSKE ZEMLJE U KRALJEVSTVU / KRALJEVINI SHS

PRISJETIMO SE!

- U Prvom svjetskom ratu hrvatske su zemlje bile dio Austro-Ugarske Monarhije.
- Rat je u Hrvatskoj donio razne probleme – poginule i ranjene, nestašicu i glad.
- U Hrvatskoj je tijekom rata jačala ideja o ujedinjenju Južnih Slavena.

Sjednica Hrvatskog sabora
29. listopada 1918.

Država Slovenaca, Hrvata i Srba

Početak listopada 1918. osnovano je u Zagrebu **Narodno vijeće Slovenaca, Hrvata i Srba**. To je bilo **nadstranačko** političko tijelo koje će predstavljati južnoslavenske narode u trenutku raspada Austro-Ugarske. Budući da Narodno vijeće nije imalo zakonske ovlasti donositi važeće odluke, **29. listopada 1918.** u Zagrebu se sastao **Hrvatski sabor**, koji je donio odluku o prekidanju svih državno-pravnih veza hrvatskih zemalja s Austro-Ugarskom. Proglasivši hrvatske zemlje samostalnom državom, Sabor je donio odluku da one, zajedno s ostalim južnoslavenskim zemljama u Austro-Ugarskoj, ulaze u **Državu Slovenaca, Hrvata i Srba** (Državu SHS). Sjedište Države SHS bilo je u Zagrebu, a na čelu joj je bilo Narodno vijeće SHS.

Nastanak Kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca

Po proglašenju samostalnosti Država SHS započela je **pregovore s predstavnicima Srbije i Crne Gore o ujedinjenju**, pri čemu su se političari u Hrvatskoj podijelili u dva suprotstavljena tabora. Većina njih, predvođena Svetozarom Pribičevićem, političkim vođom Srba u Hrvatskoj, zagovarala je **trenutačno i bezuvjetno ujedinjenje**. Svoju su žurbu pravdali nepovoljnom vanjskopolitičkom situacijom s obzirom na to da Država SHS nije bila međunarodno priznata i jer je talijanska vojska već zaposjela dijelove hrvatske obale koji su joj bili obećani Londonskim ugovorom. S takvim se stavovima **nije slagao Stjepan Radić**, koji je zagovarao da se ne zaključuje nikakav dogovor o ujedinjenju prije nego se utvrdi položaj Hrvatske u novoj državi. Njegova upozorenja zastupnicima na sjednici Narodnog vijeća SHS da ne srljaju *kao guske u maglu* nisu urodila plodom. Narodno vijeće SHS poslalo je delegaciju u Beograd koja je **1. prosinca 1918.** pristala na **bezuovjetno ujedinjenje** Države SHS sa Srbijom i Crnom Gorom. Time je nastalo **Kraljevstvo Srba, Hrvata i Slovenaca** (Kraljevstvo SHS) na čelu sa srpskom dinastijom Karađorđevića.

Nastanak Kraljevstva SHS,
grafički prikaz

Slijedi prikaz radne bilježnice:

Sat povijesti 2

- tematska cjelina 1. Hrvatska u doba oblikovanja nacija i nacionalnih država, nastavne jedinice 1.1. Svijet i Europa u "dugom 19. stoljeću", 1.2. Utjecaj industrijskih revolucija na proizvodnju i promet u Hrvatskoj

1. HRVATSKA U DOBA OBLIKOVANJA NACIJA I NACIONALNIH DRŽAVA

SVIJET I EUROPA U "DUGOM 19. STOLJEĆU"

1. Zaokruži slova ispred osobitosti koje se odnose na „dugo 19. stoljeće“.

- a) porast broja stanovnika
- b) agrarno i ruralno društvo
- c) 1789. – 1918.
- d) industrijalizacija i razvoj gradova
- e) jačanje feudalizma
- f) stvaranje modernih nacija

2. Navedi tri promjene u hrvatskim krajevima u 19. stoljeću.

1. _____
2. _____
3. _____

3. Analiziraj američki Rat za neovisnost popunjavanjem tablice traženim podacima.

RAT ZA NEOVISNOST	
uzrok	
trajanje	
posljedica	
dokument kojim je proglašen nastanak nove države	

4. Pojmove iz desnog stupca poveži s pojmovima iz lijevoga, a koji se odnose na podjelu vlasti u SAD-u.

sudbena vlast	Kongres
izvršna vlast	Vrhovni sud
zakonodavna vlast	predsjednik

5. Promotri karikaturu i odgovori na pitanja.

Istraži i objasni što je karikatura.

Promisli i zaključi što prikazuje priložena karikatura. Objasni svoj odgovor.

Navedi tri staleža u francuskom društvu i tko im je pripadao. Na karikaturi označi koja osoba predstavlja prvi, koja drugi, a koja treći stalež.

1. _____
2. _____
3. _____

Pomoću karikature i teksta u udžbeniku opiši nejednakosti među staležima u najmanje tri cjelovite rečenice.

6. Pročitaj sljedeći tekst i kratko odgovori na pitanja.

Osnovno je načelo da su ljudi rođeni slobodni i ravnopravni (čl. 1). Svrha je polit. udruživanja očuvanje prirodnih prava, tj. slobode, privatnoga vlasništva, nepovredivosti osobe i otpora ugnjetavanju (čl. 2). Suverenitet počiva jedino u narodu (čl. 3). Zakon je izraz opće volje, svi su građani jednaki pred zakonom i imaju pravo sudjelovati u njegovu donošenju pa su im zato jednako dostupne sve javne službe (čl. 6). Nitko ne može biti uhićen osim u slučajevima predviđenima zakonom i na temelju postupka propisanoga zakonom (čl. 7). Slobode vjere (čl. 10), misli i govora jamče se unutar granica javnoga poretka i zakona (čl. 11). Jamstva prava

i podjela vlasti nužni su elementi ustavnosti svakog poretka (čl. 16). Privatno je vlasništvo nepovredivo, osim u slučaju na temelju zakona utvrđene javne potrebe i uz pravednu naknadu (čl. 17).

(Deklaracija o pravima čovjeka i građanina. Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2013. – 2025. Pristupljeno 10.12.2025. <https://enciklopedija.hr/clanak/deklaracija-o-pravima-covjeka-i-gradjanina>)

Kako se zove dokument koji sadrži navedeni tekst?

Tko je, gdje i kada objavio taj dokument?

S kojim povijesnim događajem u Francuskoj povezujemo taj dokument?

Koji je bio uzrok tom događaju?

Navedi tri posljedice tog događaja.

7. Dopuni rečenice.

Godine _____ s vlasti u Francuskoj svrgnuti su _____ (upisati naziv političke skupine). Nakon toga uspostavljena je vlast _____ koji je imao pet članova. General _____ (upisati ime i prezime) izvršio je 1799. državni udar, a _____ godine okrunio se za francuskog cara. Iste je godine proglasio _____ (upisati naziv dokumenta), koji je odnose u francuskom društvu uredio temeljem jednakosti svih ljudi pred zakonom.

8. Osobe, godine i pojmove s popisa rasporedi u ispravan stupac u tablici.

Pijemont	Otto von Bismarck	pobjeda nad Francuskom	pobjeda nad Napuljskim Kraljevstvom
1861	1871	Camillo Cavour	Pruska

UJEDINJENJE ITALIJE	UJEDINJENJE NJEMAČKE

9. Slova ispred pojmova u lijevom stupcu upiši na odgovarajuću crtu ispred objašnjenja u desnom stupcu.

A. socijalizam	___ demokratizacija političkog života
	___ jednakost pred zakonom
B. liberalizam	___ autoritet vlasti
	___ stvaranje nacionalnih država
C. konzervativizam	___ socijalna pravda
	___ privatno vlasništvo
D. nacionalizam	___ sloboda pojedinca
	___ tradicija, vjera i moral

10. Promotri sliku i odgovori na pitanja.

Tko je osoba na slici? _____

Kako se naziva njegovo učenje? _____

Što je temelj tog učenja? _____

Kako se zove proglas koji sadrži načela tog učenja?

11. Pročitaj sljedeće rečenice. Ako je tvrdnja točna, zaokruži DA, a ako je netočna, zaokruži NE. Uz netočne tvrdnje na praznu crtu napiši ispravne tvrdnje.

Industrijalizacija je učinila Europu središtem gospodarske moći u svijetu. **DA – NE**

Kolonije su služile kao izvor jeftinih sirovina i kao tržište za europske proizvode. **DA – NE**

Stanovnici kolonija bili su vrlo dobro plaćena radna snaga, stoga su europski industrijalci rijetko otvarali pogone u kolonijama. **DA – NE**

Velika Britanija i Francuska bile su vodeće kolonijalne sile. **DA – NE**

12. Poveži svaku državu s vojnim savezom kojem je pripadala.

TROJNI SAVEZ

ANTANTA

Francuska

Njemačka

Italija

Velika Britanija

Rusija

Austro-Ugarska Monarhija

2. UTJECAJ INDUSTRIJSKIH REVOLUCIJA NA PROIZVODNJU I PROMET U HRVATSKOJ

1. Riješi rebus.

Rješenje: _____

2. Navedi četiri područja u kojima se upotrebljavao parni stroj. Istraži za svako od tih područja pa upiši primjer i način upotrebe parnog stroja.

Područje upotrebe parnog stroja

PODRUČJE UPOTREBE PARNOG STROJA	KAKO SE PARNI STROJ UPOTREBLJAVAO

3. Dopuni tablicu podacima koji nedostaju. Potom odgovori na pitanja ispod tablice.

izum	parobrod	
godina		1803.
izumitelj	Robert Fulton	

Navedi **četiri** promjene u proizvodnji i svakodnevnom životu ljudi koje su omogućili izumi navedeni u tablici.

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____

Navedi jednu negativnu posljedicu primjene tih izuma.

4. Među ponuđenim osobitostima zaokruži one koje se odnose na stanje u hrvatskim zemljama na početku industrijalizacije (**četiri su odgovora točna**).

gradsko stanovništvo	prometna nepovezanost	razvijena tehnologija
niska produktivnost	visok postotak nepismenosti	feudalni odnosi

5. Odgovori na pitanja.

Kojim su dvjema odlukama habsburški vladari potaknuli razvoj pomorskog prometa na Jadranskom moru?

1. _____
2. _____

Opiši kako su te odluke utjecale na razvoj prometa i manufakturne proizvodnje u Hrvatskoj.

6. Sljedeće zadatke riješi na zemljovidu i odgovori na pitanja.

Navedi rijeke čiji su tokovi označavali žitnu magistralu.

1. _____
2. _____
3. _____

Zaokruži **tri** grada koji su u to vrijeme bili glavna prometna čvorišta u Hrvatskoj. Koje je gradove povezivala:

- Karolinska cesta _____
- Jozefinska cesta _____
- Lujzinska cesta? _____

Ravnom crtom podcrtaj gradove koji su bili glavne luke na sjevernom Jadranu. Slovom X označi grad u kontinentalnoj Hrvatskoj koji je postao glavno čvorište u trgovini žitom. Istraži kakav prometni značaj danas ima taj grad u Hrvatskoj.

Oživite struku u svojoj učionici!

Za nastavnike i učenike Alfini digitalni udžbenici dostupni su na sveobuhvatnoj digitalnoj obrazovnoj platformi mozaLearn, koja uključuje sustav mozaWeb i aplikaciju mozaBook u razvoju tvrtke Mozaik Education. Prvi smo partnerski izdavač koji je prije deset godina započeo izdavanje digitalnih udžbenika, lokalizaciju i prilagodbu platforme te nastavnicima i učenicima u Republici Hrvatskoj omogućio korištenje ovog najboljeg virtualnog obrazovnog rješenja u svijetu, a više od **20 tisuća aktiviranih licenci** potvrda su da je ovo rješenje koje nastavnici uistinu koriste. Za nastavnike u strukovnim školama ovaj je sustav virtualni laboratorij, radionica i praktikum na jednoj integriranoj platformi.

Stručna podrška

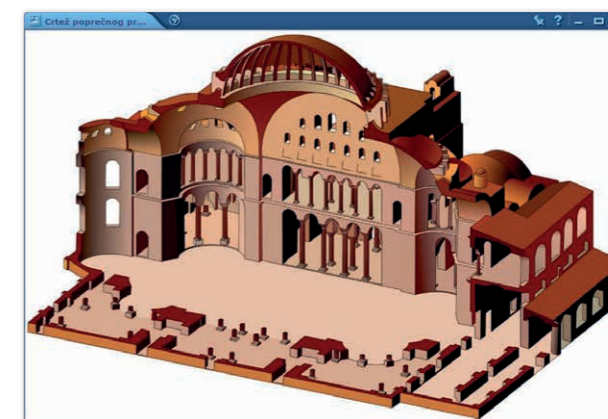
Uz Alfini udžbenik dobivate moćan i intuitivan digitalni alat, ali i partnera koji će vam pomoći da ga u potpunosti iskoristite u nastavi prema svojim potrebama i željama.

Promotor će se osobno pobrinuti za aktivaciju licenci osiguravajući da vi i vaši učenici imate nesmetan pristup svim sadržajima od prvog dana nastave. Također će provesti edukaciju prilagođenu vašim potrebama – pokazat će vam konkretne alate koji su relevantni za vaš predmet/modul.

Vizualizacija. Simulacija. Interakcija.

- **3D scene i modeli** – detaljna vizualizacija **građe ljudskog tijela** ili **mehanike krutog tijela** čini učenje interaktivnijim
- **interaktivni alati** – olakšavaju razumijevanje **termodinamike, fluida** ili **analitičke geometrije** uz praktične vježbe
- **kvizovi i provjere znanja** – omogućuju samoprocjenu i praćenje napretka
- **sadržaji u kontekstu struke** – znanje postaje trajnije kada je povezano s konkretnim strukovnim modulom i lokalnim kontekstom

DOBRO JE ZNATI

Svaki tiskani primjerak udžbenika sadrži umetak s aktivacijskim kôdom. Registracijom na sustav mozaWeb i aktivacijom kôda omogućuje se puni pristup digitalnom izdanju i svim uključenim digitalnim sadržajima 12 mjeseci od prijave.

SVEOBUHVAATNA PODRŠKA

Bilo da je riječ o prijavi, aktivaciji licenci ili primjeni specifičnih sadržaja i alata – tu smo za vas. Javite nam se s povjerenjem putem obrasca za kontakt na našim mrežnim stranicama ili izravno svom promotoru.

Obrazac za kontakt

Vaš osobni prostor u kojem vas sve čeka spremno.

Alfa Kabinet novi je virtualni sustav za metodičku podršku nastavnicima, prostor osmišljen da bude vaš glavni saveznik u pripremi i izvođenju nastave. Sve što vam je potrebno – od osnovnih nastavnih resursa do specifičnih materijala za strukovne škole – nalazi se na jednom mjestu, dostupno u nekoliko klikova.

Inovativno, personalizirano sučelje koje organiziraju naši urednici omogućuje brz i lak pristup metodičkim materijalima i informacijama te potpuno nov način pretraživanja, otvaranja i preuzimanja.

Virtualni prostor za Alfa-nastavnike

Svaki nastavnik zaslužuje svoj kabinet. Uz odabir Alfinih udžbenika dobivate personaliziran i vrhunski opremljen digitalni prostor.

Zavirite u dio onoga što smo vam pripremili!

41 807
preuzetih
materijala
u 2025.

**BROJKE
DOKAZUJU
STVARNU
KORIST!**

DOBRO JE ZNATI

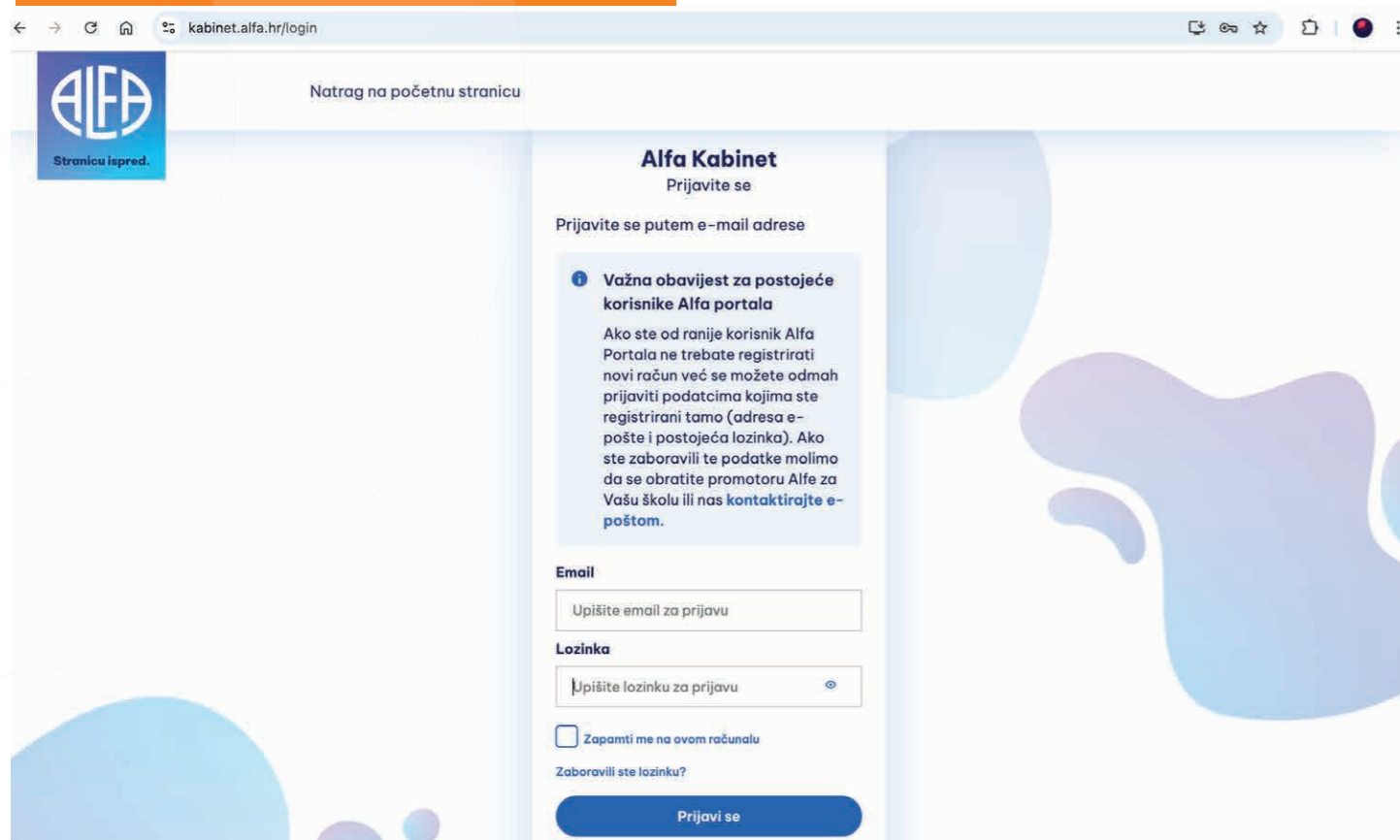
Ako ste bili korisnik nekadašnjeg sustava Alfa Portal, ne trebate otvarati novi račun, već se možete odmah prijaviti podacima kojima ste tamo registrirani (adresa e-pošte i postojeća lozinka).

Ako ste korisnik Alfinih udžbenika, a nemate postojeći korisnički račun, možete se registrirati na kabinet.alfa.hr/registracija, no puni pristup dobit ćete tek nakon naše izravne provjere autentičnosti i odobrenja. Ako niste korisnik Alfinih udžbenika, a želite pogledati što nudimo, možete pristupiti svim informacijama o metodičkoj podršci na adresi kabinet.alfa.hr, ali bez mogućnosti otvaranja i preuzimanja.

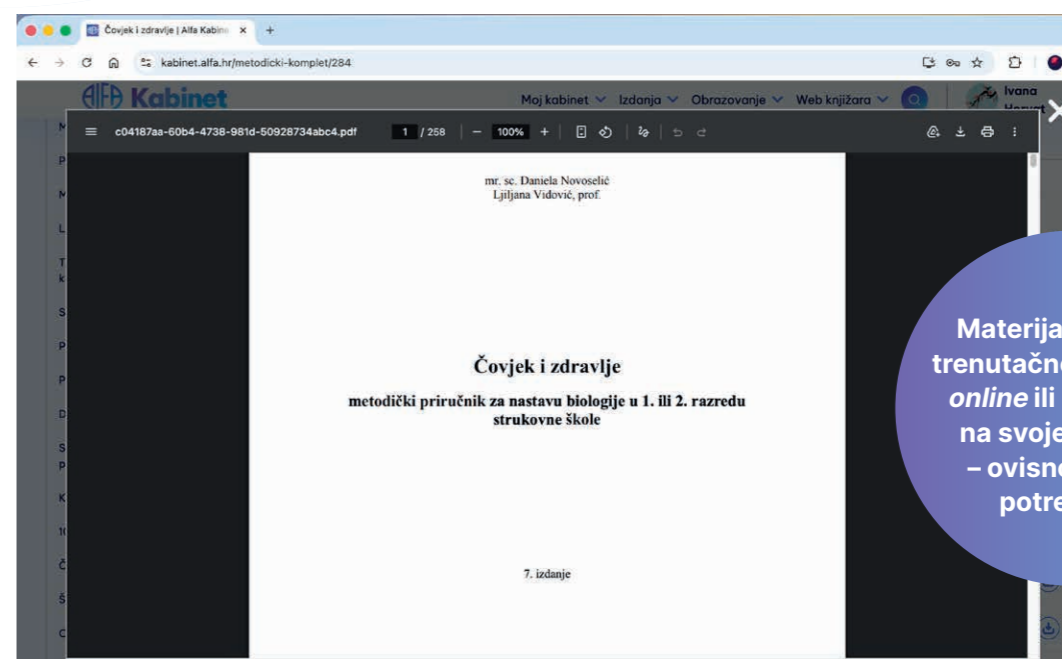
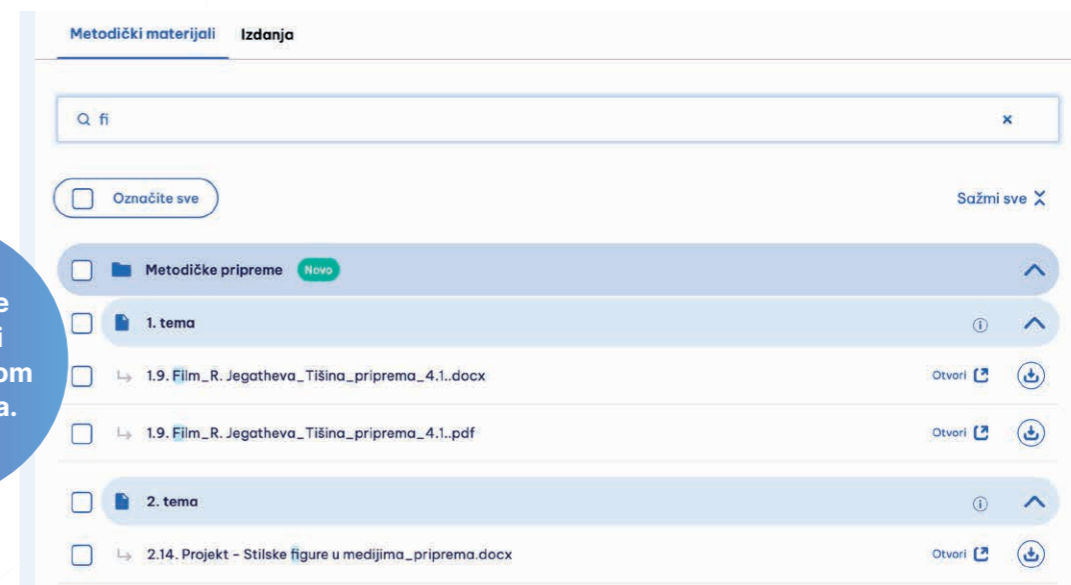
TEHNIČKA PODRŠKA

Trebate pomoć pri registraciji ili ste zaboravili podatke za prijavu? Naš tim stručnih suradnika – promotora stoji vam na raspolaganju, a javiti nam se možete i putem obrasca za kontakt.

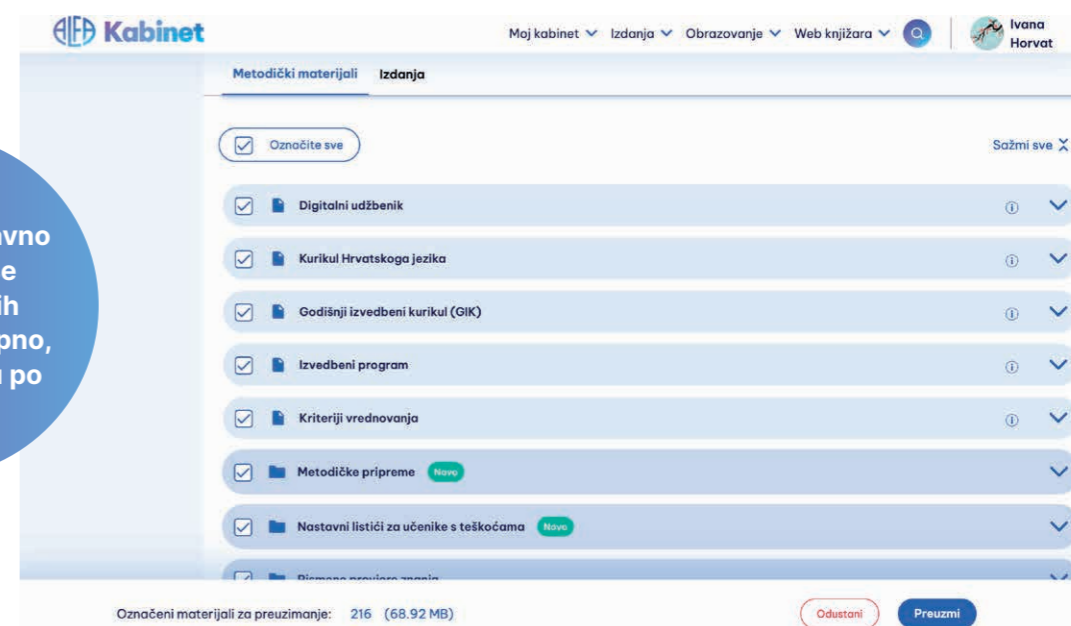
Obrazac za kontakt

Za pristup metodičkim materijalima koji prate Alfin udžbenik potrebna je registracija/prijava.

Brzo i jednostavno označite više datoteka te ih preuzmite skupno, umjesto jednu po jednu.

Alfa edukacije inovativan su i jedinstven pristup stručnom usavršavanju koji već šestu godinu zaredom postavlja standarde u obrazovnom sustavu. Naš bogat program besplatnih *online* edukacija obuhvaća sve relevantne aspekte vašeg rada: od analize novih kurikula do tema iz psihologije, unaprjeđenja radnog okružja i komunikacije s roditeljima.

U ovoj webinarској sezoni održali smo

30 edukacija na kojima se stručno usavršilo gotovo

20 000 sudionika.

Iznimno smo ponosni što je više od

90%

sudionika naše edukacije ocijenilo čistom peticom!

Interaktivno iskustvo: aktivno sudjelovanje u realnom vremenu omogućuje vam izravnu komunikaciju s predavačima i razmjenu iskustava s kolegama.

Potvrda o stručnom usavršavanju: svako sudjelovanje uživo prati potvrda* o stručnom usavršavanju koja se generira na temelju vaših podataka.

Što dobivate sudjelovanjem?

Jednostavnost pristupa: za prisustvovanje edukaciji dovoljna je samo adresa e-pošte.

Trajna dostupnost: sve snimke edukacija pohranjene su u našoj digitalnoj bazi na Alfa Kabinetu.

PPT prezentacije i dodatni materijali: uz svako predavanje osigurani su materijali koje možete preuzeti i koristiti.

POSTANITE PREDAVAČ!

Imate li dragocjeno iskustvo ili primjer iz prakse koji želite podijeliti s kolegama? Pozivamo vas da se pridružite našem timu predavača!

- **Honorirana suradnja:** cijenimo i honoriramo vaš uloženi trud, iskustvo i znanje.
- **Stručna vidljivost:** podijelite svoje znanje s velikom zajednicom nastavnika i ostvarite **potvrdu o održanom predavanju** za napredovanje u struci.

Želite biti predavač?
Želite da održimo edukaciju na određenu temu?
Ne dobivate e-poštu s pozivima na edukacije?

Pišite nam na edukacije@alfa.hr.

DOSTUPNE SVIMA, BILO KADA I NA BILO KOJEM UREĐAJU!

Želimo čuti vaše ideje! Pomozite nam pripremiti edukacije prilagođene vašim potrebama. Javite nam se sa svojim prijedlozima tema!

DOJMOVI SUDIONIKA

Alfine edukacije su pravo osvježanje u odnosu na druge. Hvala Vam!

Jako mi se sviđelo što su naši komentari dio predavanja, te se traži aktivno sudjelovanje, koje ipak ne remeti dinamiku predavanja. Također, mnoštvo primjera koji nam pomažu u detekciji našeg stanja.

Alfine edukacije su među najkvalitetnijim oblicima stručnog usavršavanja. Pohvale za cijeli stručni tim!

Usavršavanje je bilo na najvišem mogućem nivou, bolje ni ne može.

Pred nama je niz novih, specijaliziranih edukacija osmišljenih upravo prema zahtjevima vašeg predmeta i specifičnostima strukovne nastave.

Nadoknadite propušteno i planirajte usavršavanje!

* Potvrda se izdaje za sudjelovanje na edukaciji uživo te se ne može dobiti za pregledavanje snimke.

** Ako želite potvrdu, potrebno je u prijavnom obrascu upisati tražene informacije.

Omiljeni blog za čitanje o struci.

EduBlog je vaša polazišna točka za profesionalni rast, inspiraciju i informiranje. To je digitalni prostor u kojem se znanstvene spoznaje pretvaraju u konkretna i primjenjiva rješenja za vašu svakodnevnicu u učionici. Na EduBlogu ćete, među ostalim, pronaći ključne informacije o našim novim udžbenicima te o sveobuhvatnoj metodičkoj podršci koja će vam olakšati i unaprijediti rad s učenicima u srednjim strukovnim školama.

PSIHOLOGIJA I ŠKOLA

ŠKOLSKI STRESORI – najčešći uzroci stresa među učiteljima i nastavnicima

Početak nove školske godine je iza nas, planovi i projekti osmišljeni i predani, prvi roditeljski sastanci održani, prve ocjene upisane u e-Dnevnik, možda su već izrečene i prve pedagoške mjere. Kakav nam je bio početak školske godine? Hoće li nam (i) ova godina biti stresna?

MATEMATIKA I NADA – međunarodni projekt koji povezuje znanje, kreativnost i optimizam
Osnovna ideja projekta jest povezati matematičke sadržaje s konceptom nade kako bi učenicima razvili dublje razumijevanje svijeta, unaprijediti suradničke vještine te naučili odgovorne i sportski prihvatiti podatke u svakodnevnom životu.

ŠKOLSKI STRESORI: osnovne strategije i prva pomoć
U prethodnih nekoliko članaka osvrnuli smo se na školski stres odnosno na značajke stresa u učiteljskim i nastavničkim profesijama. Kako si možemo pomoći ako već primjećujemo da smo pod stresom? Stres na radnom mjestu sam po sebi ne može biti smanjen neposredno, nego izravno – promjenom određenih postupaka, navika, vještina, stavova i načina razmišljanja. Nimalo lak zadatak. No u nastavku ćemo pobliže pogledati neke od preporučenih strategija koje mogu utjecati na smanjenje stresa na radnom mjestu.

Izazovi rada s darovitim učenicima
Kada planiram rad s učenicima, razmišljam o razreda kao cjelini, o čemu pojedinačno učeničko područje završava više ili o njemu značajno više od drugih – više nego što piše u udžbeniku, više nego što se za tu dob očekuje odnosno što propisuje predmetni kurikulum. Što je tada potrebno učiniti? Učitelj tada mora promisliti svoj plan i prilagoditi ga interesima djece.

OBOGAĆIVANJE U RADU S DAROVITIMA – korak treći
U ovom članku pobliže ćemo promotriti treći korak u Hranjiljivom SEM modelu obogaćivanja u radu s darovitim učenicima. Podjelim se, prvi korak odnosio se na izlaganje iskustvima i istraživanje interesa, drugi korak temeljio se na odgojnoj vještini, a u ovoj obogaćivačkoj Tip 3 jest autonomija.

Između redaka – razgovori koji nedostaju
U svijetu obrazovanja postoje teme o kojima svi imaju mišljenje, ali rijetko tko sjedi za istim stolom kako bi o njima otvoreno razgovarao. Čak se uopće pristom i traži krivac nego što se traži rješenje. Upravo zato, Alfa uređivačтво engleskog jezika pokreće ciklus „između redaka – razgovori koji nedostaju“, a prva postaja na tom putu tema je koja godinama izaziva polemike: gramatika.

OBOGAĆIVANJE U RADU S DAROVITIMA – korak drugi
Obogaćivanje je najčešći i najzastupljeniji pristup u odgojno-obrazovnom radu s darovitim učenicima. Razni njegovi realizirani načini se u činjenicama da se može primjenjivati u postojećem/razrednom odgoju, ne zahtijeva velike organizacijske i financijske resurse i učitelji omogućuju fleksibilnost u proširivanju i produbljivanju obrazovnih sadržaja.

ŠKOLSKI ESEJ NA DRŽAVNOJ MATURI

ZNANSTVENO-STRUČNI SKUP „Kulturna baština kao prilika za odgoj i obrazovanje“ u Pleternici

Urednik piju

Aktualno
Počínje ciklus Alfinih edukacija o školskome eseuju na državnoj maturi
Serija Alfinih edukacija namijenjenih pripremanju za državnu maturu počinje u srijedu 11. veljače 2026. godine u 19 sati. Šest srijeda (od 11. veljače do 29. travnja) u istome terminu moći ćete potpuno besplatno steći uvid u oblikovanje (pravilni) školskoga esejja – prepoznati tipične pogreške u njegovoj strukturi te uvidjeti kako oblikovati opaske (očekivanja) prema kontrolnome zadatku za školski esej tradicijske strukture. Osim što naglaske biti na vrednovanju školskoga esejja, pri čemu će se upotrebljavati stvarni učenički uradci različite kvalitete kako bi se postupak vrednovanja što zornije prikazao.

Događanja
Znanstveno-stručni skup „Kulturna baština kao prilika za odgoj i obrazovanje“ u Pleternici
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu u potpisom najavljuje održavanje znanstveno-stručnog skupa „Kulturna baština kao prilika za odgoj i obrazovanje“. Skup će se održati 20. i 21. veljače 2026. u Pleternici, a namijenjen je učiteljima, odgovornjima, stručnim suradnicima i znanstvenicima.

Urednik piju
Zašto danas tako lako propuštamo prilike za profesionalni rast
Već nekoliko dana razmišljam kako najaviti veliki događaj koji nam sjedi – EP Summit 2026 u organizaciji našeg partnera Eprints Publishinga. Svjesna sam koliko je lako da vam ovaj događaj jednostavno promakne. Ne zato što nije važan, nego zato što često ne zasnimamo, ne pogledamo o čemu se točno radi i ne zapitamo se „what's in there for me?“

Znanost i struka: čitajte o najnovijim spoznajama iz područja obrazovanja, školske psihologije, pedagogije, darovitosti i ostalih odgojno-obrazovnih tema.

Inspiracija iz učionice: pronađite poticajne priče iz hrvatskih i svjetskih škola te intervjuje s vodećim stručnjacima.

Aktualno i praktično: saznajte sve o primjeni modularne nastave, pripremi za državnu maturu i strukovnom obrazovanju.

Podrška u radu: pratite novosti o materijalima i digitalnim alatima koji vam pomažu u svakodnevnim izazovima.

Imate li dragocjeno iskustvo iz **strukovne nastave**, uspješan primjer iz učionice ili stručni rad koji želite podijeliti s kolegama? **Pridružite se našoj zajednici autora!**

- **Dijelite znanje:** objavite svoj rad na platformi koju prati tisuće vaših kolega širom Hrvatske.
- **Nagrada za izvrsnost:** cijenimo profesionalni doprinos struci te honoriramo odabrane autorske tekstove.
- **Stručni ugled:** gradite svoj profesionalni identitet uz punu podršku našeg uredništva.

PIŠTE NAM!

Za sve oblike suradnje pišite nam na edublog@alfa.hr.

Povjerenje koje raste

Naši se čitatelji vraćaju: visoka razina angažmana i detaljno praćenje naših stručnih tekstova govore nam da obuhvaćaju upravo ono što vam je potrebno.

ŠKOLSKI PERISKOP INTERVJU

Peter Liljedahl: „Matematiku ne treba oponašati ni pamtiti nego razumjeti!“

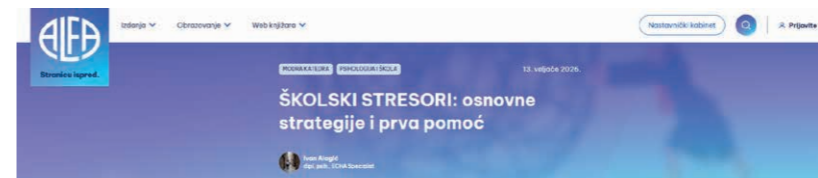
Hrvatsko izdanje priručnika „Building Thinking Classrooms“, objavljeno pod nazivom „Stvaranje učionice matematičkog promišljanja“, donosi inovativne metode poučavanja. Autor Peter Liljedahl s oduševljenjem je prihvatio poziv da u Alfa-učionici održi radionicu za učitelje i nastavnike, podijelivši svoju viziju modernog pristupa matematici.

U protekloj godini ostvarili smo porast čitanosti od 200 %!

POSTANITE KOLUMNIST!

Nastavnicima koji žele kontinuirano dijeliti svoja razmišljanja i graditi prepoznatljiv stil nudimo mogućnost suradnje u obliku autorske kolumne.

U prethodnih nekoliko članaka osvrnuli smo se na školski stres odnosno na značajke stresa u učiteljskim i nastavničkim profesijama. Kako si možemo pomoći ako već primjećujemo da smo pod stresom? Stres na radnom mjestu sam po sebi ne može biti smanjen neposredno, nego izravno – promjenom određenih postupaka, navika, vještina, stavova i načina razmišljanja. Nimalo lak zadatak. No u nastavku ćemo pobliže pogledati neke od preporučenih strategija koje mogu utjecati na smanjenje stresa na radnom mjestu.

Skenirajte i pročitajte!

Zašto Alfa?

**JER NUDIMO
NAJBOLJE ZA
STRUKU OD
STRUKE!**

Desetljeća iskustva u izradi udžbenika na svim obrazovnim razinama. S nastavnicima smo prošli sve reforme i postali siguran oslonac u svakoj promjeni sustava.

Naše materijale pišu timovi u kojima teoretičari surađuju s praktičarima. Rezultat je sadržaj koji je stručno utemeljen i 100 % primjenjiv u učionici.

Personalizirana metodička podrška.

Razvili smo sustav koji prepoznaje vaše potrebe i nudi baš ono što vam treba.

Digitalna rješenja

s ciljem. Razvijamo tehnologiju koja rješava probleme, a ne stvara nove.

Ne ostavljamo vas na cjedilu nakon isporuke udžbenika.

Naši stručni suradnici – promotori tu su za svako pitanje i konkretnu pomoć na terenu.

Vaš je napredak i naš.

Pratimo vas edukacijama i informacijama koje vašu pripremu čine jednostavnijom, nastavu učinkovitijom, a vas sigurnijima i zadovoljnijima.

Odabir Alfe nije samo odabir udžbenika – to je ulazak u partnerstvo s timom koji razumije svaki vaš radni dan.

INFORMACIJE I ODGOVORI

SKENIRAJTE I PITAJTE!

Naš tim odgovorit će na sva vaša pitanja u najkraćem roku.

Nisam sigurna/siguran komu se obratiti za pomoć.

Vaša je prva adresa vaš stručni suradnik – promotor. On je zadužen za vašu školu i pružit će vam svu potrebnu podršku. Također, uvijek nam se možete javiti putem obrasca za kontakt na kabinet.alfa.hr/kontakt.

Mogu li pregledati ogledni primjerak udžbenika?

Naravno. Svaki nastavnik dobiva svoj ogledni primjerak.

Imam li pravo na digitalni udžbenik?

Da! Dok ste god Alfin korisnik, uz tiskani udžbenik imate pravo i na licencu za digitalno izdanje.

Koja je razlika između Alfa Kabineta i mozaBooka?

Alfa Kabinet je *web*-mjesto za metodičku podršku nastavnicima, dok je mozaBook interaktivna softverska platforma s digitalnim udžbenicima i alatima za izvođenje nastave.

Želim saznati više o metodičkoj podršci koja prati udžbenik.

Sva metodička podrška u digitalnom obliku nalazi se na Alfa Kabinetu, a vaš promotor rado će vam predstaviti sve što je uredništvo pripremio za vas.

Koliko se čeka odobravanje pristupa Alfa Kabinetu?

Vaš zahtjev za registraciju bit će obrađen u najkraćem mogućem roku, a najkasnije unutar 72 sata.

Kako mogu provjeriti što Alfa nudi ako još ne koristim vaše udžbenike?

Na Kabinetu možete dobiti cjelokupan uvid u našu metodičku podršku. Iako bez statusa korisnika nećete moći otvarati i preuzimati materijale, sustav je otvoren za pregled kako biste se uvjerali u širinu i kvalitetu onoga što nudimo.

Mogu li kontaktirati predmetno uredništvo?

Naravno! Uredništva su vam na raspolaganju putem e-pošte ili se možete pridružiti našim stručnim grupama na Facebooku za izravnu komunikaciju

Mogu li postati autor na EduBlogu ili predavač na Alfa edukacijama?

Naravno! Uvijek smo u potrazi za nastavnicima koji žele podijeliti svoje znanje i primjere dobre prakse. Ako želite postati dio našeg tima autora ili predavača, javite nam se na edukacije@alfa.hr ili edublog@alfa.hr.

Je li Alfina podrška jednako kvalitetna i u srednjim školama kao u osnovnim?

Apsolutno! Iako nas mnogi vezuju uz osnovnu školu, naša metodička podrška za srednje škole razvija se gotovo jednako dugo. Već tri desetljeća stvaramo materijale koji su prilagođeni specifičnostima srednjoškolskog obrazovanja osiguravajući nastavnicima istu razinu izvrsnosti na koju su navikli naši osnovnoškolski korisnici.

Zašto je Alfa siguran i pouzdan odabir?

Zato što spajamo dugogodišnju tradiciju, znanje vrhunskih autora i najmodernije obrazovne trendove uz najsnažniju mrežu podrške na terenu.

Uvijek isporučujemo ono što obećamo. Na nas možete računati od prvog dana nastave do kraja školske godine, uz materijale koji su pomno promišljeni i pravovremeno dostupni.

